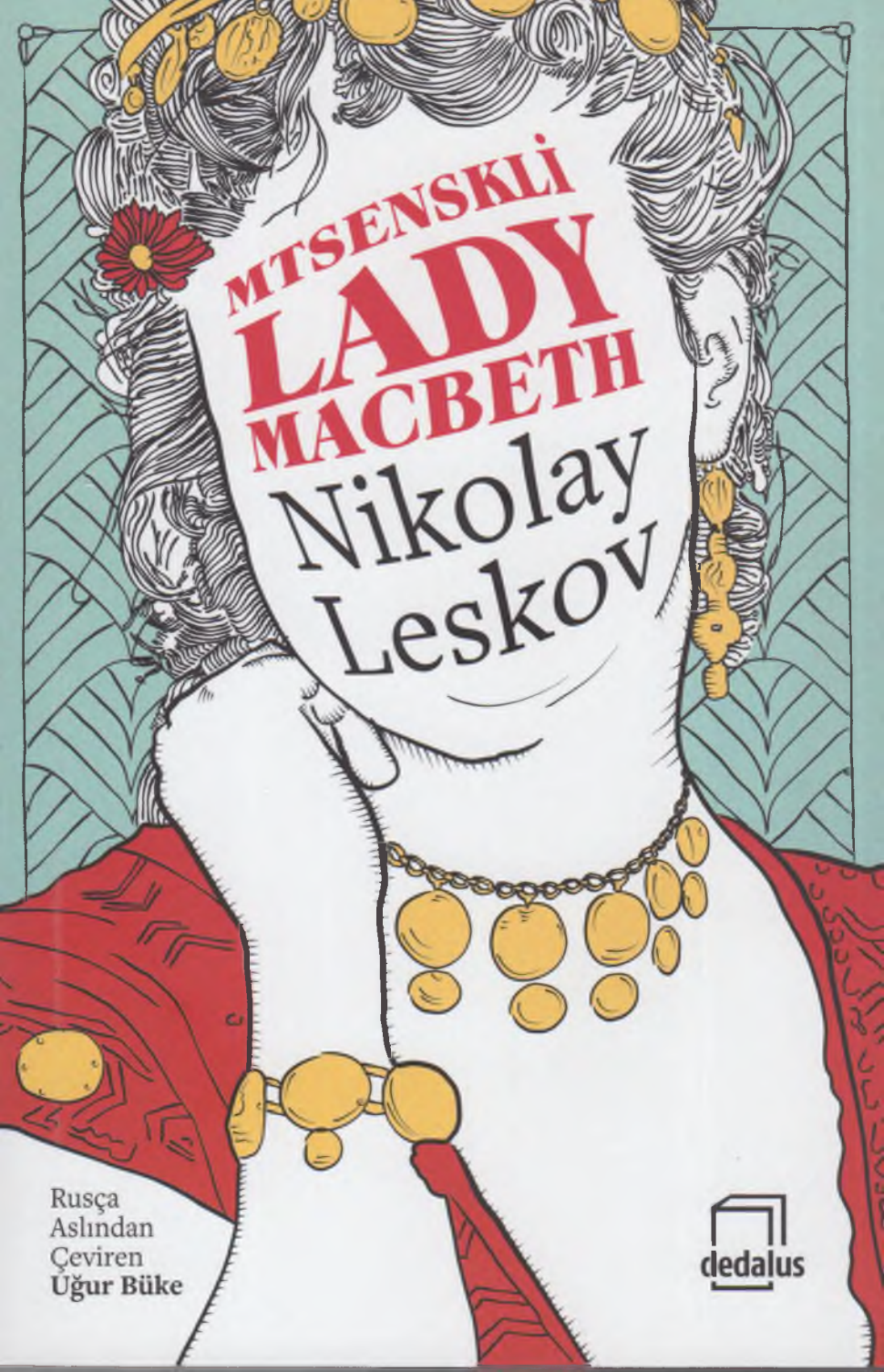
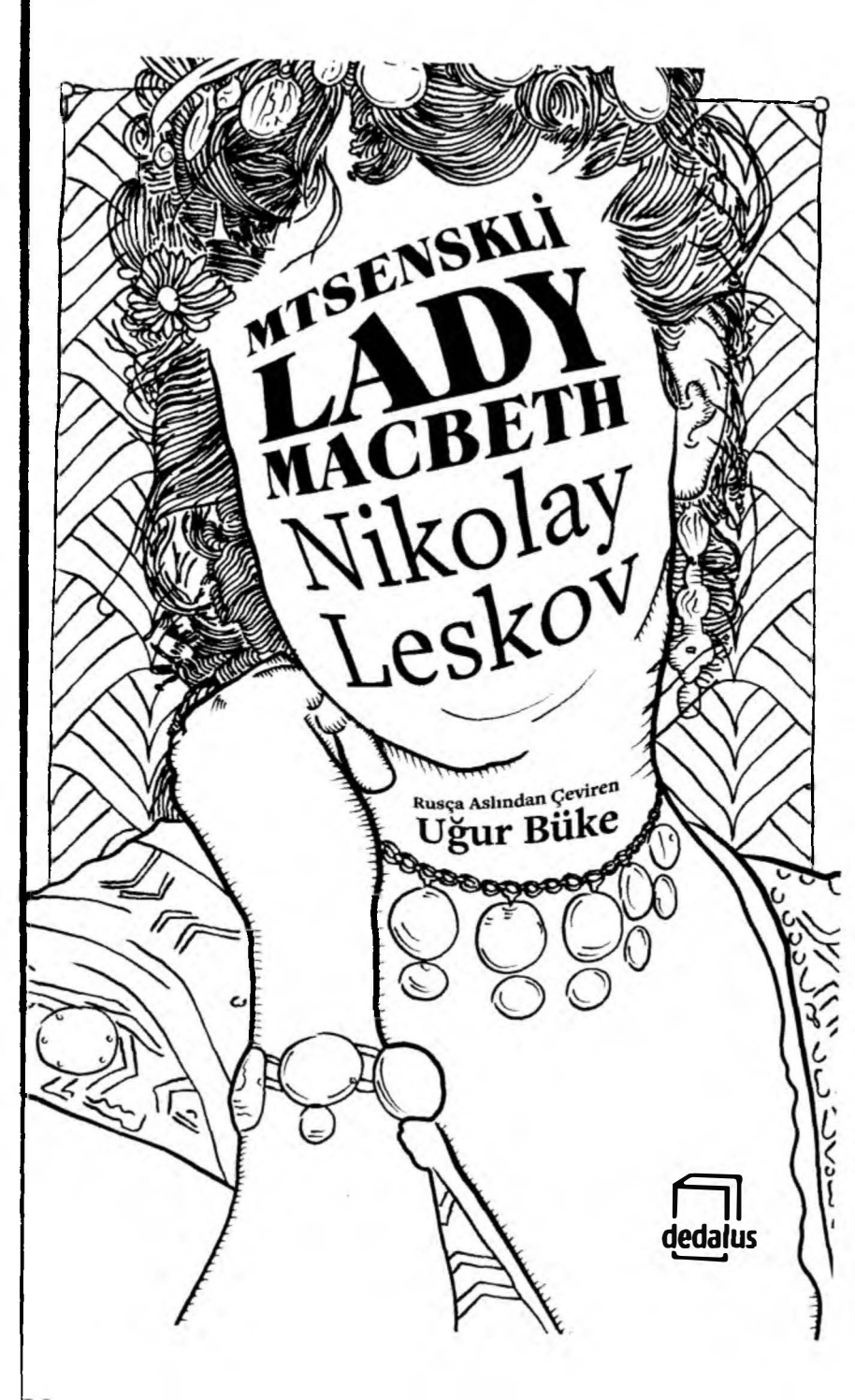
MTSENSKLİ LADY MACBETH

Nikolay Leskov

Rusça
Aslından
Çeviren
Uğur Büke

dedalus

MTSENSKLİ
LADY
MACBETH
Nikolay
Leskov
Rusça Aslından Çeviren
Uğur Büke
dedalus

Kutuplaşmalar vasatları ortaya çıkarıyor, vasatlar da sloganları..

© Dedalus Kitap - 2016

Yazar: Nikolay Leskov
Kitabın Adı: *Mtsenskli Lady Macbeth*
Kitabın Orijinal Adı: *Ledi Makbet Mtsenskovo*
Rusça Aslından Çeviren: Uğur Büke

Copyright © 2016, Dedalus

T.C. Kültür Bakanlığı
Sertifika No: 34356
Isbn: 978-605-9203-36-4

Dedalus Kitap: yüz yirmi
Öykü: kırk üç

Basım Tarihi: ağustos iki bin on yedi

Yayın Yönetmeni: Sedat Demir
Yayına Hazırlayan: Baran Güzel-Emre Yaman
Düzelti: M. Murtaza Özeren
Sayfa Düzeni: Adem Şenel
Kapak Tasarım: Barış Şehri

Baskı-Cilt: Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.
Topkapı /İstanbul (Sertifika No: 11964)

Çatalçeşme Sok. Meriçli Apt. No. 44/101
Fatih / İstanbul
www.dedaluskitap.com
Tel: +90 212 513 03 43 • Faks: +90 212 513 03 44

MTSENSKLİ LADY
MACBETH

NİKOLAY LESKOV

Rusça Aslından Çeviren: Uğur BÜKE

Nikolay Semyonoviç Leskov 1831 yılında, Oryol şehrinde doğdu ve 1895 yılında Petersburg'da hayata gözlerini yumdu. Roman, öykü ve tiyatro yazarı Leskov, hicivle başladığı yazın hayatına gerçekçi yapıtlar da ekledi. Leskov, kurmacalarında anlatıcı ve *skaz* (masal) denilen tekniği kullanmıştır. Dilinde Grotesk unsurlar barınır ve fantastik denilebilecek türde vermiştir. Onun renkli evreninde sözlü ve yazılı dil birlikte kullanılabilir. Klasik Rus edebiyatında Tolstoy, Gorki, Çehov, Puşkin gibi isimlerle birlikte anılır. Başlıca yapıtlarını *Ledi Makbet Mtsenskovo* (Mtsenskli Lady Mcbeth), *Oçarovanny Strannik* (Büyülü Gezgin), *Belıy Aryol* (Beyaz Kartal), *Nesmertelnıy Golovan* (Ölümsüz Golovan), *Na Najah* (Kanlı Bıçaklı) şeklinde sıralayabiliriz.

Uğur Büke: 1959 yılında doğdu. Öğretmen Okulu'nu bitirdikten sonra girdiği A.Ü. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden 1981 yılında mezun oldu. İstanbul'da yaşayan Uğur Büke'nin çevirilerinden bazıları: İvan Bunin (*Arenyev'in Yaşamı*), Valentin Rasputin (*Mariya İçin Para; İvan'ın Kızı İvan'ın Annesi*), Y. Bondarev (*Oyun*), N. Nekrasov (*Yüzyıllık Sessizlik; Rusya'da Kim İyi Yaşar?*) İ. Boyaşov (*Tankçı*), S. Uturgauri (*Boğaz'daki Beyaz Ruslar*), A. Rıbakov (*Arbat Çocukları; 1935 ve Sonrası*), A. Puşkin (*Maça Kızı; Çingeneler*), L.Tolstoy (*Dört Okuma Kitabı; Anna Karenina*), İ.Ehrenburg- V. Grossman (*Kara Kitap*), E. Muradaliyeva (*Toprağın Kanı*), Mamulia-Abutalıbov (*Ateş Ülkesi*), O. Suleymenov (*Ve Gülümsedi Tanrı Her Sözcükte*).

İçindekiler

MTSENSKLİ LADY MACBETH / 7
ŞEYTAN KOVMA / 87

MTSENSKLİ LADY MACBETH

"İlk şarkı hep zor gelir."
Rus atasözü

BİRİNCİ BÖLÜM

Bizim buralarda bazen öyle kişilerle karşılaşırsın ki görüşmenin üzerinden ne kadar geçerse geçsin için titremeden anımsayamazsın. Bunlardan birisi de bir zamanlar korkunç bir drama neden olan ve bu olaydan sonra bizim soyluların, içlerinden kaygısız birinin sözleriyle Mtsenskli Lady Macbeth diye adlandırdıkları tüccar karısı Katerina Lvovna İzmaylova'dır.

Katerina Lvovna doğuştan güzel değildi ama dış görünüşüyle oldukça alımlı bir kadındı. Hepsi hepsi yirmi dört yaşındaydı, orta boyluydu ama vücudu düzgündü, boynu sanki mermerden yontulmuştu, omuzları yuvarlak, memeleri diri, burnu düzgün ve ince, gözleri siyah ve canlı, alnı beyaz ve yüksekti ve kapkara saçları vardı. Kursk eyaletindeki Tuskar'dan bizim tüccar İzmaylov'a vermişlerdi, öyle aşk ya da gönül rızasıyla değil İzmaylov kıza asılmış, kız da yoksul olduğundan pek kısmet seçecek durumda değilmiş. İzmaylovların evi şehirdeki en kötü ev sayılmazdı. Birinci sınıf buğday unu ticareti yapıyorlardı. Şehirdeki büyük değirmeni kiralamışlardı. Şehir yakınlarında iyi gelir getiren bir bahçeleri ve iyi bir evleri vardı. Genel olarak durumları iyiydi. Üstelik aileleri de küçüktü: Seksen yaşına merdiven dayamış, çoktandır dul kalmış kayınbaba Boris Timofeiç

İzmaylov, Katerina Lvovna'nın kocası olan elli yaşını çoktan devirmiş oğlu Zinoviy Borisiç ve bir de Katerina Lvovna'nın kendisi, işte hepsi bu. Beş yıldır, Zinoviy Borisiç ile evlendiğinden beri, Katerina Lvovna'nın çocuğu olmuyordu. Zinoviy Borisiç'ın dul kalmadan ve Katerina Lvovna ile evlenmeden önce, yirmi yıl birlikte yaşadığı ilk karısından da çocuğu olmamıştı. Tanrı'nın ikinci evlilikte, tüccar soyuna ve sermayesine bir varis vereceğini düşünmüş ve ummuştu ama Katerina Lvovna ile de bu konuda muradına erememişti.

Çocuksuzluk Zinoviy Borisiç'i çok üzüyordu, üstelik yalnızca Zinoviy Borisiç değil, yaşlı Boris Timofeiç de, Katerina Lvovna'nın kendisi de bu duruma üzülüyordu. Öncelikle, yüksek duvarlı ve bekçi köpekli bu kulevari tüccar evindeki sınırsız iç sıkıntısı, genç tüccar karısını bir çok kez sersemletecek denli etkiliyordu ve Tanrı bilir ya, bir bebeği kolları arasına almaktan son derece mutlu olacaktı, diğer yandan sanki kocasına, kayınbabasına ve onların bütün bu namuslu tüccar soylarına karşı bir suç işlemiş gibi "Niye evlendin, neden evlendin, kısır halinle adamın bahtını neden bağladın?" diyen sitemlerden de bezmişti.

Kayınbabasının evindeki olanca refaha ve bolluğa karşın Katerina Lvovna'nın yaşamı çok sıkıcıydı. Misafirliğe oldukça seyrek gidiyordu, kocasıyla gittiği tüccar evleri ziyaretleri de keyif vermiyordu. Görüştükleri insanlar sert tavırlıydı ve sürekli olarak onun oturuşunu, kalkışını, yürüyüşünü izliyorlardı; oysa Katerina Lvovna'nın ateşli bir yapısı vardı, yoksulluk içindeki genç kızlığında sadeliğe ve özgürlüğe alışmıştı: Kovaları kapıp ırmağa koşar, iskelenin altında gömleğiyle yüzer ya da bahçe kapısında durup oradan geçmekte olan delikanlının üzerine ay çekirdeği kabuklarını boca ederdi;

burada ise her şey bambaşkaydı. Kocasıyla kayınbabası sabahın köründe kalkar, saat altıya kadar çay içer ve işlerine giderlerdi, o da bir başına o odadan diğerine avare kasnak gibi dolaşır dururdu. Her yer, her şey tertemiz, sessiz ve ıssızdı, ikonalar önündeki kandiller ışıldardı, evin hiçbir köşesinden ne bir canlının sesi ne de bir insanın soluğu duyulurdu.

Katerina Lvovna boş odaları dolaşır, bir daha dolaşır, sıkıntıdan esnemeye başlar ve merdivenlerden çıkıp küçük çatı katındaki yatak odasına yeniden dönerdi. Orada da oturur, ambarların önünde kenevir tartanlara ya da un boşaltanlara bakar, yeniden esnediğine mutlu olur, bir iki saat kestirirdi. Uyandığında ise, onun yüzünden insan güle oynaya kendini asar dedikleri Rusya'ya özgü o sıkıntı, tüccar evinin o sıkıntısı yeniden başlardı. Katerina Lvovna'nın okumaya pek hevesi yoktu, zaten evde Kiev Paterikon'u[1] dışında kitap da yoktu.

Katerina Lvovna zengin kayınbaba evinde, tam tamına beş yıldır kocasının şefkatinden mahrum olarak bu sıkıntılı yaşamını sürdürüyordu ve işin aslında onun bu sıkıntısı hiç kimsenin umurunda bile değildi.

1 Kiev Peçersk manastırının kuruluşu ve ilk sakinlerinin yaşamlarını anlatan dini kitap. (Çn)

İKİNCİ BÖLÜM

Katerina Lvovna'nın evliliğinin altıncı baharında İzmaylovların değirmenindeki bent çöktü. İşin kötü tarafı, değirmende epeyce iş birikmişti ve hasar da oldukça büyüktü: Su, boş olan küçük bendin döşeme kirişinin altına akmaya başlamıştı ve kol gücüyle durdurmak mümkün olmamıştı. Zinoviy Borisiç bütün çevreden değirmene adam getirmiş ve kendisi de hiç ayrılmadan başlarında beklemeye başlamıştı; şehirdeki işleri yaşlı adam yapıyor, Katerina Lvovna da günlerdir evde bir başına sıkıntıdan patlıyordu. Önceleri kocası olmadan daha çok sıkıldı ama sonra bu daha iyiymiş gibi gelmeye başladı: Hiç değilse daha özgürdü. Kocasına hiçbir zaman gönülden bağlı değildi dolayısıyla yokluğunda en azından başından bir bekçi eksilmişti.

Katerina Lvovna bir keresinde kendi kulesinde cam kenarında oturmuş, hiçbir şey düşünmeksizin esneyip duruyordu. Öyle ki bir süre sonra esnemekten utanmaya başladı. Dışarıda sıcak, ışıl ışıl, neşeli, harika bir hava vardı, bahçenin yeşil boyalı tahta çitlerinin arasından çeşit çeşit kuşun bir daldan diğerine uçuşup durdukları görünüyordu.

"Ne diye esneyip duruyorum ki?" diye düşündü Katerina Lvovna. "Kalkayım bari biraz avluda dolaşayım ya da bahçede gezineyim."

Katerina Lvovna üstüne eski damasko şalını alıp dışarı çıktı.

Avlu aydınlık ve hava tertemizdi, ambarların önündeki üstü kapalı yerden neşeli kahkahalar geliyordu.

"Bu keyfiniz de ne böyle?" diye sordu Katerina Lvovna kayınbabasının işçilerine.

"İşte, Katerina İlvovna, anacığım, canlı bir domuzu tartıyorduk," diye yanıtladı yaşlı işçi.

"Ne domuzu?"

"İşte şu Aksinya domuzu, oğlu Vasili'yi doğurmuş ve de bizi vaftize çağırmamış," dedi neşeyle ve cesurca, katran karası saçların ve daha yeni büyüyen sakalların çevrelediği küstah ve güzel yüzlü genç biri.

O anda, al yanaklı aşçı Aksinya'nın iri suratı, terazinin koluna asılı un fıçısından göründü.

"Sizi iblisler, kör şeytanlar," diye küfrediyordu aşçı kadın, terazinin kolunu yakalayıp sallanıp duran fıçıdan çıkmaya çalışırken.

"Yemekten önce sekiz pud[2] çekiyor, üstüne bir küfe saman yese kantar taşı yetmeyecek tartmaya," diye açıkladı yakışıklı delikanlı yeniden ve fıçıyı ters çevirip aşçıyı köşedeki yığılı çuvalların üstüne devirdi.

Kadın şakayla karışık küfrederek üstünü başını düzeltmeye başladı.

"Hadi bakalım, ben ne kadar gelirim?" dedi şakayla Katerina Lvovna terazinin kolundan sallanan iplere tutunup tahtanın üstüne çıkarak.

2 Eski Rusya'da kullanılan 16,58 kg'lık ağırlık ölçüsü. (çn)

Yakışıklı delikanlı Sergey terazinin diğer yanına ağırlık koyararak:

"Üç pud yedi funt[3]," dedi. "Hayret!"

"Neye şaştın ki?"

"Üç pud çekmenize Katerina Lvovna. Bana göre, insan sizi bütün gün elinde taşır, hem de hiç yorulmadan üstelik bir de keyif alarak."

Böyle konuşmaları çoktan unutan Katerina Lvovna kızardı ama ani bir gevezelik etme, neşeli ve şaka dolu laflama isteği duyarak:

"Ne yani insan değil miyim ben? Zaten yorulursun," diye yanıtladı.

"Hiç de bile... Mutlu Arabistan'a[4] bile götürürdüm," dedi Sergey, Katerina Lvovna'ya.

"Yanlış bakıyorsun delikanlı," dedi un döken bir köylü. "Ağırlık dediğin nedir? Vücudumuz mu kaldırır ağırlığı? Vücudumuz, güzel kardeşim, ağırlık konusunda hiçbir şeydir; ağırlığı kaldıran gücümüzdür, vücudumuz değil!"

"Evet, kızken ben de çok güçlüydüm," dedi Katerina Lvovna yine dayanamayarak. "Öyle her erkek boy ölçüşemezdi."

"Madem öyle, uzatın bakalım elinizi bilek güreşine," dedi ricayla karışık yakışıklı delikanlı.

Katerina Lvovna utandı ama elini de uzattı.

Sergey elini sıkınca:

"Ah, bırak, yüzüğüm, acıdı!" diye bağırdı Katerina Lvovna ve boş eliyle göğsünden iteledi.

---

3 Eski Rusya'da kullanılan 409,5 gramlık ağırlık ölçüsü. (çn)

4 İmparator Augustus zamanında yapılan seferde Arabistan üç kısma ayrılmıştı. Taşlık, Kumluk ve Bolluk (Mutlu) Arabistan. (çn)

Ev sahibesinin elini bırakan genç adam onun itmesiyle iki adım geriledi.

"Gördün mü, kadın deyip geçmeyeceksin," diye şaşırdı köylü.

"Yoo, var mısınız bir güreşe," dedi Seryoga saçlarını geriye atarak.

"Hadi bakalım," diye yanıtladı keyfi yerine gelen Katerina Lvovna ve kollarını dirsekten büküp havaya kaldırdı.

Sergey genç kadını kaldırdığı gibi onun diri göğsünü kırmızı gömleğine sıkıca yapıştırdı. Katerina Lvovna ancak omuzlarını oynatabiliyordu. Sergey kadını kaldırdı, kollarının arasında iyice sıktı ve yavaşça devrilmiş terazinin üstüne indirdi.

Katerina Lvovna o çok övündüğü gücünü göstermeye bile fırsat bulamamıştı. Kıpkırmızı olan Lvovna terazinin üstünde otururken omuzundan kayan şalını düzeltti, sessizce ambardan çıktı. Sergey ise sertçe öksürüp bağırdı:

"Sizi Tanrı'nın ahmakları! Doldur hadi, uyuma! Tırmığa çok yüklenme, kalan bizimdir unutma!"

Biraz önce olanları sanki hiç umursamıyormuş gibiydi. "Kadın düşkününün tekidir, lanet Seryoja!" diye anlatıyordu aşçı kadın Katerina Lvovna'nın ardından yetişmeye çalışarak. "Boy, pos, yakışıklılık her şey var, rahatlıkla kandırıp günaha sokuyor. O çiçekten bu çiçeğe konup duruyor!"

"Ya sen, Aksinya sen..." dedi önden giden genç kadın, "Oğlun yaşıyor mu?"

"Yaşıyor, anacığım, yaşıyor. Ona göre hava hoş! Gereksiz olduklarında hep uzun yaşarlar."

"Peki kimden?"

"Eee, işte, bilirsiniz, çok dolaşınca oluyor."

"Şu delikanlı çoktandır mı bizde?"

"Kim, Sergey mi?"

"Evet."

"Bir ay olacak. Daha önce Kopçonovların yanındaymış, kovmuşlar." Aksinya sesini kısıp sürdürdü: "Dediklerine göre karısıyla işi becermiş... İşte öyle, günahkar ruhlu, iblisin teki!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Süt rengi sıcak bir alacakaranlık vardı şehrin üstünde. Zinovıy Borisıç değirmenden daha dönmemişti. Kayınbaba Boris Timofeiç de evde yoktu; eski bir arkadaşının doğum gününe gitmiş hatta akşam yemeğine de beklememelerini söylemişti. Yapacak bir şeyi olmayan Katerina Lvovna akşam yemeğini erkenden yemiş, kulesindeki pencereyi açıp kenarına dayanarak ayçekirdeği çitlemeye başlamıştı. Mutfakta yemeklerini yiyen çalışanlar yatmaya dağılmışlardı; kimi samanlığa, kimi ambarlara, kimi ahıra. Mutfaktan en son Sergey çıktı. Avluda dolaştı, köpeklerin zincirlerini çözdü, bir ıslık tutturup Katerina Lvovna'nın penceresinin altından geçerken ona baktı ve yerlere kadar eğilerek selamladı.

"Merhaba," dedi sessizce Katerina Lvovna kulesinden ve avlu bir çöl sessizliğine büründü.

"Hanımefendi!" diye bir ses duyuldu iki dakika sonra Katerina Lvovna'nın kapalı kapısının önünde.

"Kim o?" diye sordu Katerina Lvovna çekinerek.

"Korkmayın, benim, Sergey."

"Ne istiyorsun Sergey?"

"Size bir işim düştü, Katerina İlvovna, küçük bir şey için sizden bir ricam olacak, izninizle yanınıza geleyim."

Katerina Lvovna anahtarı çevirdi ve Sergey'i içeri aldı.

"Ne istiyorsun?" diye sordu Katerina Lvovna pencereye doğru giderek.

"Okunacak bir kitap var mıydı acaba sizde diye sormaya gelmiştim. Can sıkıntısı öldürecek."

"Sergey bende kitap falan yok, ben okumam zaten," dedi Katerina Lvovna.

"Can sıkıntısı!"

"Niye sıkılıyorsun ki?"

"Nasıl sıkılmam ki; genç adamım ama sanki manastırda gibi yaşıyoruz, geleceğine bakıyorsun, tabuta girinceye kadar yalnızlık böyle sürüp gidecek gibi geliyor. Umutsuzluğa düştüğüm bile oluyor."

"Niye evlenmiyorsun?"

"Evlen demesi kolay hanımım! Kiminle evleneceksin? Ben küçük bir adamım, zengin kızı bana gelmez, sizin de bildiğiniz gibi, bizde cehalet diz boyu. Aşkın ne olduğunu nerden bilecekler! Müsadenizle, onların bakışı nerede, zenginlerin ki nerede. Örneğin siz, kendini bilen her kişi için mutluluk kaynağı olacakken, sizi kanarya gibi kafeste tutuyorlar.

"Evet, sıkılıyorum," diye ağzından kaçırdı Katerina Lvovna.

"Böyle bir hayatta nasıl sıkılınmaz ki hanımım! Hani başkalarının yaptığı gibi dışarıdan birisi olsa ama zaten onunla görüşmeniz mümkün değil."

"Aman sen de... Ne ilgisi var. Bir çocuk doğursaydım, neşem de yerine gelirdi o zaman."

"Ancak izninizle söylemeliyim ki, hanımefendi, çocuk dediğiniz de bir şeyler yapılarak olur, öyle kendiliğinden olmaz ki. Yanlarında bunca yıldır çalışırken tüccar karılarının

yaşamlarına baka baka biz de bir şeylerden anlamaya başlamışızdır herhalde. Aynı şarkıdaki gibi: 'Sevdiğimden ayrı sardı beni bir keder' ve bu keder, Katerina İlvovna, size söylemeliyim, içimi öyle yakıyor ki, keşke çelik bir bıçak olsa da göğsümden çıkarıp ayaklarınızın altına atabilseydim. Yüz kere daha rahat olurdum o zaman..."

Sergey'in sesi titriyordu.

"Bana ne diye kalbinden bahsediyorsun? Bana ne. Hadi git..."

"Hayır, izninizle hanımım," dedi bütün vücudu titreyen Sergey, Katerina Lvovna'ya doğru bir adım atarak. "Biliyorum, görüyorum hatta hissediyor ve anlıyorum ki siz de bu dünyada en az benim kadar keder dolusunuz; ancak şimdi," diye ekledi bir solukta "şu anda her şey sizin ellerinizde, sizin kararınıza bağlı."

"Sen ne diyorsun? Ne? Niye geldin buraya? Atarım kendimi pencereden" dedi Katerina Lvovna. Kendini anlatılmaz bir korkunun dayanılmaz egemenliğine girmiş gibi hissederek, pencerenin kenarına tutundu.

"Benim emsalsiz hayatım! Ne diye atlayacaksın?" diye fısıldadı Sergey laubalice ve genç kadını pencereden uzaklaştırıp ona sıkıca sarıldı.

"Ay! Oy! Bırak," diye sessizce inledi, Sergey'in ateşli öpücükleriyle soluksuz kalan Katerina Lvovna ve bir yandan da onun iri vücuduna sokuldu.

Sergey hanımını bir çocuk gibi kucaklayıp yatağa doğru götürdü.

Odaya Katerina Lvovna'nın yatağının başucunda asılı duran kocasının cep saatinin düzenli tıkırtılarının bozduğu

bir sessizlik hakim oldu ama bu sesler hiçbir şeye engel teşkil etmiyordu.

"Git," dedi yarım saat sonra Katerina Lvovna, Sergey'e bakmadan, küçük aynada bozulan saçlarını düzeltirken.

"Ne demeye gidiyormuşum ki," dedi Sergey mutlu bir sesle.

"Kaymbabam kapıları kilitler."

"Ah ruhum benim! Demek kadına ancak kapıdan gelen erkekleri tanıdın sen? Sana gelirken de, senden giderken de bana her yer kapı," diye yanıtladı delikanlı galeriyi tutan direkleri göstererek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zinoviy Borisiç bir hafta daha eve gelmedi, karısı da bu hafta boyunca bütün gecelerini sabahlara kadar Sergey'le geçirdi.

Bu geceler boyunca Zinoviy Borisiç'in yatak odasında, kayınbabanın mahzeninden çok şarap içildi, çok tatlılar yendi, ev sahibesinin şeker dudakları çok öpüldü ve yastıklara yayılan simsiyah bukleleriyle çok oynandı. Ne var ki her zaman işi yolunda gitmez insanın, engeller çıkar.

Boris Timofeiç'i uyku tutmamıştı; yaşlı adam alacalı geceliğiyle sessiz evin içinde dolanıp duruyor, bir o pencereye bir diğerine gidiyordu. Birden gelininin penceresinin altındaki direkten sessizce aşağıya kayan Sergey'in kırmızı gömleğini gördü. Al başına iş! Boris Timofeiç fırlayıp delikanlıyı ayaklarından yakaladı. Delikanlı bütün gücüyle ev sahibinin kulağının üstüne yumruğunu indirmek üzere kaldırdı ama patırtı kopacağını akıl edip durdu.

"Söyle," dedi Boris Timofeiç, "hırsız, nereye dadandın?"

"Nereye mi, Boris Timofeiç, şimdi olmadığım yere," diye yanıtladı.

"Gelinin yanında mıydın?"

"Yani beyim, nerede gecelediğimi tabii ki biliyorum ama sen, Boris Timofeiç, şu sözlerime kulak ver: Babalık olan oldu bir kere, geriye dönüşü yok, en iyisi mi sen tüccar ailene leke sürdürme. Söyle bana benden ne istersin? Ne yapayım senin için?"

"Seni yılan seni, derinde beş yüz kırbaç şaklatmak isterim" dedi Boris Timofeiç.

"Suç benim, ceza senin," dedi genç adam. "Söyle nereye gidelim, çıkar keyfini, iç kanımı."

Boris Timofeiç, Sergey'i kendi taş kilerine götürdü ve yorulana kadar kırbaçladı. Sergey'in gıkı çıkmadı ama dişleriyle sıkmaktan gömleğinin kolunun yarısını yırttı.

Boris Timofeiç, Sergey'i sırtı iyileşsin diye kilerde bıraktı, yanına bir testi su koydu, üstünde koca bir kilit vurarak oğluna birini yolladı.

Ancak Rusya'nın köy yollarında yüz versta[5] gitmek şimdi bile kolay değil. Katerina Lvovna'ya gelince artık Sergey'siz bir dakika bile geçirecek durumda değildi. İçinde uyanan doğası olanca gücüyle öyle patlamış ve öyle kararlı biri olmuştu ki artık onu dizginlemek mümkün değildi. Sergey'in nerede olduğunu öğrenmiş, demir kapının ardından onunla konuşmuş ve anahtarları aramaya gitmişti. Boris Timofeiç'i görünce "Bırak, babacığım, Sergey'i bırak" dedi kayınbabasına.

Yaşlı adam yemyeşil oldu. Şimdiye dek hep uysal biri olan günahkar gelininden böyle küstahça bir cüret beklemiyordu.

"Sen var ya," diye başladı Katerina Lvovna'yı küçük düşürmeye.

5 Eski Rusya'da kullanılan 1,06 km'lik uzunluk ölçüsü.

"Bırak, sana bütün içtenliğimle söylüyorum ki aramızda kötü bir şey olmadı."

"Kötü bir şey olmadı mı?" dedi dişlerini gıcırdatarak. "Ne yaptınız peki geceler boyu? Kocanın yastığını mı kabarttınız?"

Katerina Lvovna hiç vazgeçmeden, bırak da bırak, deyip duruyordu.

"Madem öyle," dedi Boris Timofeiç, "iyi dinle, kocan gelince, senin gibi namuslu karının derisini ahırda ellerimizle yüzeceğiz, bu alçağı da hemen yarın hapise yollayacağım."

Boris Timofeiç böyle karar verdi ama ne var ki kararı hiç uygulanmadı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Boris Timofeiç lapayla mantar yedi ve midesi yanmaya başladı, kürek kemiğinin altına ansızın bir ağrı saplandı, korkunç bir kusma geldi ve sabaha karşı öldü, aynı saklaması için emanet edilen tehlikeli beyaz tozdan Katerina Lvovna'nın elleriyle hazırladığı o özel yemeği yiyen ambarındaki sıçanlar gibi.

Katerina Lvovna, Sergey'ini yaşlı adamın kilerinden hemen çıkardı ve el alemin kem bakışlarından zerre kadar çekinmeden, kayınbabasının açtığı yaralar iyileşene kadar dinlenmesi için kocasının yatağına yatırdı; kayınbabası Boris Timofeiç'i ise hiçbir kuşkuya mahal vermeden Hıristiyan geleneklerine göre defnettiler. İlginçtir, hiç kimse de bu ölümden kuşkulanmadı; Boris Timofeiç ölmüştü, evet öldü, mantar yiyen bir çok kişi gibi o da ölmüştü işte. Boris Timofeiç'i, oğlunu bile beklemeden alelacele gömdüler çünkü hava oldukça sıcaktı ve onu çağırması için yollanan adam Zinoviy Borisıç'i değirmende bulamamıştı. Yüz versta kadar ötede ucuza bir orman düşürmüş ona bakmaya gitmişti ve nereye gittiğini de kimseye söylememişti.

Bu işin üstesinden gelen Katerina Lvovna, zincirlerini tamamen kırdı. Zaten gözü kara biri olan Katerina Lvovna'nın artık ne düşündüğünü bilmek iyice zorlaşmıştı; muzaffer bir

edayla dolaşıyor, herkese emirler yağdırıyor ve Sergey'i bir an bile yanından ayırmıyordu. Çalışanlar bu duruma şaşacak gibi oldularsa da Katerina Lvovna cömert elini herkese uzatıvermiş ve bu şaşkınlık daha başlamadan bitivermişti. "Hanımla Sergey arasında bir alegori var, bize ne, kendi bilir, kendi çeker." diye düşünmüşlerdi.

Bu arada Sergey iyileşmiş, belini doğrultmuş, gücü kuvveti yerine gelmiş ve Katerina Lvovna'nın çevresinde sungur gibi dolanmaya başlamıştı. Aralarındaki o bahar havası yeniden canlandı. Ne var ki zaman, yalnızca onlar için geçmiyordu; aldatılan koca Zinoviy Borisiç da uzun süren bir ayrılığın ardından evine dönmeye acele ediyordu.

ALTINCI BÖLÜM

Öğleden sonra avluda kavurucu bir sıcak vardı ve çevik bir sinek bir türlü rahat vermiyordu. Katerina Lvovna yatak odasındaki pencerenin panjurlarını kapattı, üstüne de içeriden yünlü bir şal örtüp yüksek tüccar yatağında Sergey ile dinlenmeye çekildi. Uykuyla uyanıklık arasında gidip gelen Katerina Lvovna üzerinde bir ağırlık hissediyor, kâh yüzü ter içinde kalıyor kâh soluk almakta zorlanıyordu. Kalkma zamanının geldiğini, bahçeye çay içmeye gitmesi gerektiğini hissediyor ama kalkamıyordu. Sonunda aşçı kadın gelip kapıyı çaldı: "Semaver," dedi, "elmanın altında soğuyor." Katerina Lvovna zar zor kendine gelip kediyi okşamaya başladı. Sergey'le aralarındaki sevimli, iri ve oldukça şişko, gri kedi sırnaşıp duruyordu. Bıyıkları aynı kâhyanınki gibiydi. Katerina Lvovna kedinin kabarık tüylerini okşuyordu, kedi de başını uzatıp duruyor, küt suratını onun yumuşak göğsüne sokmaya çalışıyor ve sanki bir aşk şarkısı söyler gibi sessizce mırıl mırıl bir şeyler söylüyordu. "Bu kedi de nereden çıktı?" diye düşünüyordu Katerina Lvovna. "Pencereye kaymak koymuştum, şimdi bu alçak onu kesin yer, kovayım şunu," diye karar verdi ve kediyi yakalayıp atmak istedi ama kedi parmaklarının arasından bir sis gibi kayıp gitti. "İyi de nereden çıktı şimdi bu kedi?" diye düşünüyordu Katerina Lvovna

gördüğü kabusta. "Yatak odamız da hiç kedi olmadı ki, üstelik şuna bak!" Yeniden kediyi eline almak istedi ama kedi yine yok oldu. "Bu da ne? Gerçekten kedi mi bu?" diye düşündü Katerina Lvovna. Birden büyük bir şaşkınlığa düştü ve uyku da mahmurluk da kayboluverdi. Katerina Lvovna yatak odasına bakındı, kedi falan yoktu, yalnızca yatakta uzanan Sergey vardı ve güçlü elleriyle tuttuğu Katerina Lvovna'nın memesini ateşli yüzüne sürüyordu.

Katerina Lvovna doğrulup yatakta oturdu, Sergey'i öptü, öptü, sevdi, okşadı ve ezilmiş yatağı düzeltip bahçeye çay içmeye çıktı; çoktan batan güneşin ısıttığı yeryüzüne olağanüstü, büyülü bir akşam çöküyordu.

"Uyuyup kalmışım," dedi Katerina Lvovna ve çayını içmek üzere çiçek açan elma ağacının altındaki halının üstüne oturdu. "Ne dersin, Aksinuşka, bu ne anlama geliyor?" diye sordu aşçı kadına havluyla çay fincanını silerken.

"Ne o, anacığım?"

"Rüya desen değil, tamamen uyanıktım, kedinin biri musallat oldu."

"Ne diyorsun?"

"Doğru diyorum, kedinin biri."

Katerina Lvovna kediyle olan hikâyeyi anlatmaya başladı.

"İyi de niye okşadın ki?"

"Sorun da bu zaten, niye okşadığımı kendim de bilmiyorum."

"Tuhaf, gerçekten tuhaf!" dedi yüksek sesle aşçı kadın.

"Kendim de şaşıp duruyorum."

"Mutlaka biri sana musallat olacak gibi ya da buna benzer bir şey işte."

"Tam olarak ne?"

"Sevgili dostum, kimse sana kesin olarak ne olacağını söyleyemez ama bir şeyler olacak."

"Hep ay görüyordum rüyamda, sonra bu kedi," diye devam etti Katerina Lvovna.

"Ay, çocuk demektir."

Katerina Lvovna kızardı.

"Sergey'i yollamamı istemez misiniz?" diye sordu Aksinya, hanımıyla sırdaş olmaya çalışırcasına.

"Hadi bari," dedi Katerina Lvovna, "yolla da çaya doyurayım onu."

"Ben de onu diyorum ya," diyen Aksinya ördek adımlarıyla bahçe kapısına doğru yürüdü.

Katerina Lvovna kedi hikâyesini Sergey'e de anlattı.

"Hayal işte," dedi Sergey.

"Nereden çıktı bu hayal, önceden hiç yoktu."

"Önceden bir sürü şey yoktu! Önceden sana bakar bakar erirdim, şimdi ise o güzel vücudunun her yerine sahibim."

Sergey, Katerina Lvovna'yı kucakladı, havada döndürdü ve şakayla karışık halının üstüne atıverdi.

"Ay, başım döndü," dedi Katerina Lvovna. "Seryoja! Buraya gel, otur yanıma," diye seslendi yayılıp gösterişli bir poz takınarak.

Genç adam eğilerek beyaz çiçekli bodur elma ağacının altına girdi ve Katerina Lvovna'nın ayaklarının dibine oturdu.

"Demek bana eriyordun, ha Seryoja?"

"Nasıl erimem."

"Nasıl eriyordun? Anlatsana."

"Nasıl anlatayım ki? Nasıl eridiğin anlatılabilir mi ki? Acı çekiyordum."

"İyi de bana yanıp tutuştuğunu ben niye hissetmedim? Böyle şeyler hissedilirmiş, derler."

Sergey sustu.

"Madem benim yüzümden acı çekiyordun, niye hep neşeli şarkılar söylüyordun? Ha? Sen galeride söylerken ben de duyuyordum herhalde," diye sormaya devam etti Katerina Lvovna genç adamı okşarken.

"Şarkı söylediysem ne olmuş? Sivrisinek de ömrü boyunca söyleyip duruyor, keyfinden değil ya," dedi Sergey.

Sustular. Katerina Lvovna, Sergey'in itirafıyla havalara uçmuştu.

Konuşmak istiyordu ama Sergey suratını asmış susuyordu.

"Seryoja, baksana! Cennet, tam bir cennet!" diye haykırdı Katerina Lvovna üstünü örten sık, çiçekle bezeli elma dallarının arasından parlak dolunayın ışıldadığı duru, mavi gökyüzüne bakarak.

Elma ağacının yaprakları ve çiçekleri arasından dökülen ay ışığı, sırtüstü yatan Katerina Lvovna'nın yüzünde ve bütün vücudunda, olağanüstü ışıl ışıl noktalarla dolaşıyordu. Hava durgundu, yalnızca çok hafif sıcak bir rüzgar, uykulu yaprakları oynatıyor ve çiçeklenmiş ağaç ve otların kokusunu getiriyordu. Havada insanı mayıştıran, tembelleştiren, zevk ve karanlık arzular uyandıran bir şeyler vardı.

Yanıt alamayan Katerina Lvovna, elma ağacının uçuk pembe çiçeklerinin arasından yeniden gökyüzünü seyretmeye başladı. Sergey de susuyordu ama onu ilgilendiren şey

gökyüzü değildi. İki koluyla dizlerini kucaklamış dikkatle çizmelerine bakıyordu.

Olağanüstü gece! Sessizlik, mehtap, kokular ve insanı canlandıran, iyilik dolu sıcaklık. Bahçenin ardındaki uçurumun ötelerinde tiz bir ses şarkı söylüyordu. Çitlerin altında uzayan gür kuş kirazındaki bir bülbül hareketlenip yüksek sesle şakımaya başladı; uzun bir sırığa bağlı kafesteki bıldırcın bir şeyler mırıldandı; semiz bir at ahır duvarının ardında mecalsizce iç çekti; bahçe çitinin ardındaki otlaktan neşeli bir köpek sürüsü neredeyse hiç gürültü çıkarmadan geçti ve yarı yıkık haldeki eski tuz dükkanlarının karanlık gölgesinde kaybolup gitti.

Katerina Lvovna dirseğinin üstünde doğrularak bahçedeki yüksek otlara baktı; otlar da ağaçların yaprak ve çiçeklerinden sızan mehtabın parıltılarıyla oynaşıyorlardı. Bütün vücuduna yayılan bu parlak ve nazlı lekeler oynaşıyorlar, canlı ateş kelebekleri gibi titreşiyorlar ya da sanki mehtabın ağına düşmüşler gibi görünen ağaçların altındaki bütün otlar gibi bir o yana bir bu yana kıpırdayıp duruyorlardı.

"Ah, Seryojeçka, bu muhteşem güzellik!" diye haykırdı Katerina Lvovna çevresine bakarken.

Sergey kayıtsızca çevreye baktı.

"Seryoja neden böyle keyifsizsin? Yoksa aşkımdan da mı bıktın?"

"Gereksiz konuşmanın ne alemi var!" dedi Sergey soğuk bir şekilde ve eğilip Katerina Lvovna'yı tembelce öptü.

"Çok sadakatsizsin, Seryoja," dedi Katerina Lvovna kıskanarak, "üstelik çok sığsın."

"Bu sözleri üstüme bile almam," diye yanıtladı Sergey sakin bir tonla.

"O zaman beni niye öyle öpüyorsun?"

Sergey hiç yanıt vermedi.

"Ancak kocalar öper karılarını böyle," diye devam Katerina Lvovna, Sergey'in saçlarıyla oynarken. Birbirlerinin dudaklarındaki tozları alırcasına. "Beni öyle öp ki, şu üstümüzdeki elmanın çiçekleri yere dökülsün. İşte şöyle, şöyle," diye fısıldadı Katerina Lvovna sevgilisinin boynuna dolanıp onu ateşli öpücüklere boğarken.

"Seryoja, bak sana ne diyeceğim," diye başladı Katerina Lvovna kısa bir süre sonra. "Neden herkes senin hakkında hep sadakatsizin biri, deyip duruyor."

"Kimin haddine düşmüş benim hakkımda konuşmak?"

"Konuşuyorlar işte."

"Olabilir, zamanında değmeyen birilerini aldatmışımdır."

"Aptal, o zaman ne diye değmeyenlere bulaşıyorsun ki? Değmeyen birisiyle aşk yaşanmaz."

"Konuş, konuş! Bu işler ölçüp biçilerek mi yapılır? Bir anda kapılırsın. Sen hiçbir şey düşünmeden, öylesine günaha girersin ama kadın yakandan düşmez bir türlü. Al sana aşk!"

"Bana bak, Seryoja! Başkaları nasıldı bilmem ve bilmek de istemiyorum ama bizim aşkımızda benim aklımı nasıl çeldiğini, benim de hem gönül rızasıyla hem de senin kurnazlığınla bu işe başladığımı çok iyi biliyorsun, yani diyeceğim, Seryoja, ola ki beni herhangi biriyle aldatmaya kalkarsan, benim yerime herhangi birine yan gözle bile bakarsan, sevgili dostum, bağışla ama, sağ salim senden ayrılmam."

Sergey silkindi.

"Ama Katerina İlvovna! Gün ışığım benim!" diye başladı. "İlişkimize bir baksana. Benim şimdi düşünceli olduğumu fark ediyorsun ama nasıl düşünceli olmayayım, bunu hiç aklına getirmiyorsun. Belki de bütün kalbim kan ağlıyor."

"Söyle, söyle Seryoja, derdini."

"Anlatacak ne var. Kocan gelir gelmez, Tanrı korusun, sen ilk iş olarak, hadi bakalım Sergey Filipıç, yaylan arka avluya, müzisyenlerin yanına diyeceksin, bana da ahırdan, Katerina İlvovna'nın yatak odasında mumun yanışını, kuş tüyü yatağı kabartışını, yasal kocası Zinoviy Borisıç ile yatağa girişini seyretmek kalacak."

"Böyle bir şey asla olmayacak!" dedi neşeyle uzatarak sözcükleri ve elini salladı.

"Nasıl olmayacak! Başka türlü olamayacağını biliyorum. Katerina İlvovna, benim de bir kalbim var ve önümdeki acıları görebiliyorum."

"Amaan yeter, uzattın sen de bu konuyu."

Sergey'in kıskançlığını dile getirmesi Katerina Lvovna'nın hoşuna gitmişti, gülerek yeniden öpücüklerini kondurmaya başladı.

"Bir kez daha," diye devam etti Sergey, Katerina Lvovna'nın omzuna kadar çıplak kollarından başını sessizce kurtararak, "bir kez daha söylemeliyim ki, benim bu naçiz durumum her şeyi bir değil en az on kez düşünmemi zorunlu kılıyor. Diyelim sizinle eşit olsaydık, bey ya da tüccar olsaydım, sizden, Katerina İlvovna, hayatım boyunca ayrılmazdım. Sizin yanınızda ben kimim, bir düşünsenize? Sizi o güzel ellerinizden tutup yatak odasına götürdüklerini göre göre içim kan ağlayarak buna dayanmak zorunda kalacağım ve kendimi bir ömür boyu lanetlenmiş sayacağım. Katerina

İlvovna! Ben diğerleri gibi, kadından zevk almaktan başka bir şey düşünmeyenler gibi değilim. Aşkın nasıl bir şey olduğunu biliyorum ve bu aşk, kara bir yılan gibi yüreğimi durmadan emiyor..."

"Ne diye bunlardan bahsedip duruyorsun?" dedi Katerina Lvovna, Sergey'in sözünü keserek. Sergey'e acımaya başlamıştı.

"Katerina İlvovna! Bahsetmeyip ne yapayım? Nasıl bahsetmeyeyim? Her şey apaçık ortada değil mi, öyle uzun bir süre sonra değil, belki hemen yarın, Sergey'in ne ismi kalacak avluda ne de cismi?"

"Hayır, hayır, böyle konuşma Seryoja! Böyle bir şey hiçbir zaman olmayacak, senden ayrılmayacağım," diye sakinleştirdi Katerina Lvovna hep yaptığı şekilde. "Eğer iş o raddeye gelirse... yani ya o ya ben, bil ki sen mutlaka yanımda olacaksın."

"Böyle bir şey asla olamaz, Katerina İlvovna," dedi Sergey başını keder ve üzüntüyle sallayarak. "Hayatımdan bıktım bu aşk yüzünden. Kendim gibi birini sevseydim, mutlu olurdum. Sizin gibi birini ömrü boyunca sevmek bana mı kalmış? Metres olmak size saygı mı kazandıracak? Kutsal ve ebedi kilisenin önünde kocanız olmak isterdim; işte o zaman, kendimi sizin yanınızda hep küçük görsem de herkesin gözünün içine baka baka eşimin saygısını hak ettiğimi söyleyebilirdim..."

Sergey'in bu sözleri, bu kıskançlığı ve onunla evlenme arzusu, evliliğe kadar ilişki ne kadar kısa olursa olsun her kadının hoşuna giden o arzu, Katerina Lvovna'nın ayaklarını yerden kesti. Katerina Lvovna artık Sergey için gönül rahatlığıyla ateşe ya da suya atlayabilir, hapse girebilir hatta

çarmıha gerilebilirdi. Sergey onu kendine öyle bir aşık etmişti ki Katerina Lvovna'nın bağlılığı sınır tanımıyordu. Mutluluktan çılgına dönmüştü, kanı kaynıyordu ve bir sözcük bile dinleyecek halde değildi. Sergey'in ağzını avucuyla çabucacık kapattı, başını memelerine bastırıp:

"Seni tüccar yapmayı da, seninle gerektiği gibi yaşamayı da bilirim," dedi. Yeter ki işimiz bitene kadar beni üzme."

Okşamalar ve öpücükler yeniden başladı.

Gecenin sessizliğinde, ahırda yatan yaşlı kâhya, derin uykusu arasında, kâh çocukların yaşlılarla nasıl dalga geçeceklerini kararlaştırıyorlarmış gibi fısıldaşmalarına benzeyen, kâh göldeki denizkızları birini gıdıklıyormuş gibi çıkan tiz ve neşeli kahkahalara benzeyen fısıltılar ve sessiz gülüşmeler duyar gibi oluyordu. Bütün bunlar, mehtapta, yumuşak bir halı üstünde yuvarlanıp durarak genç sevgilisiyle oynaşan Katerina Lvovna'nın çıkardığı seslerdi. Gece boyunca salkım saçak elma ağacından üzerlerine beyaz çiçekler döküldü, döküldü ve sonunda dökülecek çiçek kalmadı. Bu arada kısa yaz gecesi soğumuş, yüksek ambarların çatısı arkasına saklanmış ay, yeryüzünü gittikçe sönükleşen yandan bakışlarıyla süzüyordu; mutfağın çatısından tiz bir kedi düeti yükseldi, sonra bir tükürme ve kızgın bir hırıltı duyuldu, iki ya da üç kedi çatıya dayalı duran direklerden aşağıya kaydı.

Halının üstünden dermansız kalmış gibi yavaş yavaş doğrulan Katerina Lvovna;

"Gidip yatalım," dedi ve üzerinde yalnızca bir gömlek ve beyaz etek, ölüm sessizliğine bürünmüş tüccar avlusunda yürümeye başladı. Sergey de onun ardından yürüyor ve oynaştıklarında çıkarıp attığı bluzuyla halıyı taşıyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

Katerina Lvovna mumu söndürüp kuş tüyü yatağa çırılçıplak uzanır uzanmaz uykuya daldı. Fazlasıyla oynaşan ve rahatlayan Katerina Lvovna öyle derin uyuyordu ki bütün vücudu kendinden geçmişti ama uykunun arasında yeniden kapının açıldığını ve aynı kedinin ağır bir paçavra gibi yatağa düştüğünü duydu.

"Kediyle gelen bu ceza da ne?" diye düşündü yorgun Katerina Lvovna. "Kapıyı kendim kapatmış ve kendim kilitlemiştim, pencereler de kapalıydı, içeri nasıl girdi? Şimdi dışarı atayım," diyen Katerina Lvovna kalkmaya çalıştı ama uykulu elleri ve ayaklarına söz geçiremedi; kedi ise onun üzerinde dolaşıyor, dile gelmiş gibi bir şeyler mırıldanıyordu. Katerina Lvovna'nın vücudundaki bütün tüyler diken diken oldu.

"Hayır," diye düşündü, "hiç gecikmeden hemen yarın kutsal su getirtip her yere serpeyim çünkü bu kedi iyice musallat oldu."

Kedi ise bu arada kulağının dibinde mır mır söylenirken insan diliyle konuşmaya başladı: "Ben kedi falan değilim! Ne ilgisi var! Katerina Lvovna benim kedi olmadığım konusunda çok doğru düşünüyorsun, ben kedi değilim, saygıdeğer tüccar Boris Timofeiç'im. Yalnızca gelinimin ikramından sonra içimdeki bağırsaklarım patladığı için kendimi

kötü hissediyorum. O yüzden böyle küçücük kaldım ve gerçekte kim olduğumu bilmeyenlere kedi gibi görünüyorum. Ee, Katerina Lvovna şimdi keyfin nasıl? Yükümlülüklerini sadakatle yerine getiriyor musun? Mezardan özellikle çıkıp, Sergey Filipiç ile kocanın yatağını nasıl ısıttığınızı görmeye geldim? Mırrr mırrr, aslında bir şey de gördüğüm yok. Benden korkmana gerek yok; gördüğün gibi ikramından sonra gözlerim de yuvalarından çıktı. Korkma, gözlerime bak, cancağızım, gözlerime!"

Katerina Lvovna etrafına bakındı ve olanca sesiyle bağırdı. Kedi, Sergey ile aralarında yatıyordu yine, kafası merhum Boris Timofeiç'in kafası kadar vardı, gözlerinin yerindeki iki ateş halkası, farklı yönlere doğru dönüp duruyordu.

Sergey uyandı ve Katerina Lvovna'yı yatıştırıp yeniden daldı ama Katerina Lvovna'nın uykusu kaçmıştı, aslında iyi de olmuştu.

Gözleri açık yatarken birden dış kapıdan avluya birinin girdiğini duydu. Gelenin üstüne atılması gereken köpekler susmuştu, anlaşılan kendilerini sevdiriyorlardı. Bir dakika daha geçti ve aşağı kapının demir mandalı çıtlayıp açıldı. "Ya hâlâ rüya görüyorum ya da kapı anahtarla açıldığına göre benim Zinoviy Borisiç geldi" diye düşünen Katerina Lvovna aceleyle Sergey'i dürttü.

"Sergey, dinle!" dedi ve dirseğinin üstünde doğrulup kulağını kapıya verdi.

Gerçekten de ayaklarını dikkatle kaldırıp basan birisi merdivenden sessizce çıkıyor ve yatak odasının kapısına yaklaşıyordu.

Katerina Lvovna üstünde bir gömlekle yataktan fırladı ve pencereyi açtı. Aynı anda Sergey de yalın ayak galeriye

fırlamış, hanımın yatak odasından daha önce birçok kez kayıp indiği direğe yapışmıştı.

"Hayır, inme, gerek yok! Şuraya uzanıver... Uzaklaşma," diye fısıldadı Katerina Lvovna ve Sergey'in giysileriyle ayakkabısını pencereden attıktan sonra yorganın altına girip beklemeye başladı.

Sergey, Katerina Lvovna'nın sözünü dinleyip aşağıya kaymak yerine galerideki tahtaların altına saklandı.

Bu arada Katerina Lvovna, kapıya yanaşan kocasının soluğunu tutarak içeriyi dinlediğini duyuyordu. Hatta kıskanç kalbinin atışlarını bile duyabiliyordu ama ona acıyacağı yerde içini bir gülme kaplıyordu.

"Olan oldu bir kere" diye düşündü gülümseyerek masum bir bebek gibi nefes alıp verirken.

Bu durum on dakika kadar devam etti, sonunda Zinovıy Borisıç ardında karısının uyuduğu kapıyı dinlemekten usanıp kapıyı çaldı.

"Kim o?" dedi epey sonra uykulu bir sesle.

"Benim," dedi Zinovıy Borisıç.

"Sen misin Zinovıy Borisıç?"

"Benim ya, sanki anlamadın!"

Katerina Lvovna yattığı gömlekle yataktan fırlayıp kocasını içeri aldı ve yeniden yatağa girdi.

"Sabaha karşı soğuk oluyor sanki," dedi yorganı üstüne çekerken.

Zinovıy Borisıç içeriyi şöyle bir süzdü, dua etti ve bir mum yakıp etraflıca bakındı.

"Nasılsın bakalım?" diye sordu karısına.

"İdare eder," dedi Katerina Lvovna ve hafifçe doğrulup düğmesiz, basma bluzunu giymeye başladı.

"Semaveri koyayım mı?" diye sordu."

"Gerek yok, Aksinya'ya bağır, koysun."

Katerina Lvovna çıplak ayaklarına terliklerini geçirip koştu. Yarım saat boyunca da dönmedi. Bu arada semaverin altını yakmış ve sessizce Sergey'in yanına uçarcasına çıkmıştı.

"Burada otur," dedi.

"Ne zamana kadar?" diye sordu Sergey sessizce.

"Of, amma da kıt anlayışın! Ben diyene kadar otur."

Katerina Lvovna onu eski yerine oturttu.

Sergey beklediği yerden yatak odasındaki konuşmaları duyabiliyordu. Kapının yeniden çarptığını ve Katerina Lvovna'nın kocasının yanına, içeri girdiğini duydu. Her şey rahatlıkla duyuluyordu.

"Neyle uğraştın bu kadar?" diye sordu karısına Zinovıy Borisıç.

"Semaveri koydum," dedi sakince. Bir sessizlik oldu. Sergey, Zinovıy Borisıç'in redingotunu askıya astığını duydu. İşte yüzünü yıkıyor, sümkürüyor, oraya buraya su sıçratıyordu; işte havlu istiyor ve yeniden konuşmaya başlıyorlar.

"Babamı nasıl gömdünüz?" diye sordu Zinovıy Borisıç.

"İşte öyle," diye yanıtladı karısı, "öldüler ve gömüldüler."

"Şaşılacak bir şey!"

"Tanrı bilir orasını," diye yanıtladı Katerina Lvovna ve fincanları tıkırdattı.

Zinovıy Borisıç hüzünlü bir ifadeyle odada dolaşıyordu.

"Ee, siz ne yaptınız bunca süre?" diye sordu yeniden Zinovıy Borisıç.

"Bizim keyfimiz belli, herkese malum; ne balolara gidiyoruz ne de tiyatroya."

"Kocanızın gelişi de pek keyif vermiyor sanki," diye ekledi Zinovıy Borisıç yan yan bakarak.

"Sevinçten aklımızı yitirecek kadar genç değiliz hoş. Daha nasıl sevinecez? Keyfiniz için koşturup duruyorum işte."

Katerina Lvovna semaveri getirmek için yeniden çıktı ve Sergey'in yanına uğrayıp onu yeniden dürterek:

"Uyuma, Seryoja," dedi.

Sergey işin nereye varacağını hiç anlamasa da tetikte beklemeye başladı.

Katerina Lvovna döndü, Zinovıy Borisıç yatakta dizlerinin üstünde durmuş, kösteği boncuklu gümüş saatini başucuna asıyordu.

"Katerina Lvovna yalnız olduğunuz halde yatak niye iki kişilik yapılmış?" diye sordu karısına anlamlı bir şekilde.

"Hep sizi bekledim," diye yanıtladı Katerina Lvovna kocasına bakarak.

"Size minnettarım bu konuda... Peki ya şu şey yatağınıza nasıl gelmiş acaba?"

Zinovıy Borisıç, Sergey'in ince yün kemerini çarşafın üstünden alıp karısının gözünün hizasına kadar kaldırdı.

Katerina Lvovna hiç düşünmeden yanıtladı.

"Bahçede bulmuştum, eteğimi bağladım."

"Ya!" dedi Zinovıy Borisıç anlamlı bir vurguyla. "Biz de eteğiniz hakkında epey şeyler duyduk."

"Neymiş o duyduğunuz?"

"Çevirdiğiniz işler işte."

"İş falan çevirdiğim yok."

"Ee, göreceğiz bakalım, göreceğiz," dedi Zinoviy Borisiç boş fincanı karısına uzatırken.

Katerina Lvovna sustu.

"Bütün işlerinizi, Katerina Lvovna, ortaya dökeceğiz," dedi Zinoviy Borisiç uzun süren bir sessizlikten sonra, kaşlarını oynatarak karısına bakarken.

"Sizin Katerina Lvovna öyle korkak değil, bu laflardan da hiç korkmaz ."

"Ne? Ne?" diye bağırdı Zinoviy Borisiç sesini yükselterek.

"Bir şey yok, geçtik artık onu," diye yanıtladı karısı.

"Bana baksana sen! Dilin de pek uzamış senin!"

"Niye uzamayacakmış?" diye üsteledi Katerina Lvovna.

"Haline dikkat etsen daha iyiydi."

"Halimde bir şey yok. Zehir dilliler size ne yetiştirdiler bilmem, üstüne bir de sizin hakaretleriniz çekmek zorundayım! Harika!"

"Ne zehir dillisi, aşklarınız herkesin dilinde."

"Ne aşkından bahsediyorsunuz?" diye bağırdı Katerina Lvovna içten bir öfkeyle.

"Ne aşkı olduğunu biliyorum."

"Madem biliyorsunuz, gevelemeyi bırakın da söyleyin!"

Zinoviy Borisiç sustu ve boş fincanı yeniden karısına uzattı.

"Anlaşılan, söyleyecek bir şeyiniz yok," dedi Katerina Lvovna nefretle ve çay kaşığını kocasının tabağına hırsla

fırlattı. Söyleyin bakalım kimi gammazladılar? Kimmiş benim aşığım?

"Öğreneceksiniz, acele etmeyin."

"Sergey ile ilgili mi yumurtladılar?"

"Öğreneceğiz, öğreneceğiz, Katerina Lvovna. Üzerinizdeki nüfuzumuz elimizden alınmadı, kimseler de alamaz... Kendiniz anlatacaksınız..."

"Öfff, dayanamıyorum!" diye haykırdı Katerina Lvovna dişlerini gıcırdatarak ve birden bire dışarı fırladı.

"İşte burada," dedi birkaç saniye sonra kolundan tuttuğu Sergey'i içeri getirerek. "hadi bildiklerinizi sorun bakalım, ona da bana da. Belki istediğinizden daha fazlasını öğrenirsiniz!"

Zinoviy Borisiç kendini kaybetmiş gibiydi. Kâh kapının dikmesinde duran Sergey'e kâh kollarını göğsüne kavuşturup yatağın kenarında sakin sakin oturan karısına bakıyor ve işin nereye varacağını hiç kestiremiyordu.

"Ne yapıyorsun sen, yılan!" dedi bütün gücünü toplayarak, oturduğu koltuktan kalkmadan.

"Sor bakalım, o çok iyi bildiğin şeyleri," diye yanıtladı Katerina Lvovna küstahça. "Sen beni dayakla mı korkutacağını sandın," diye devam etti gözlerini anlamlı anlamlı kırpıştırarak. "Böyle bir şey asla olmayacak, hem zaten senin bu tehditlerinden önce de sana ne yapacağımı biliyordum, aynen de yapacağım."

"Senin ne işin var? Defol!" diye bağırdı Zinoviy Borisiç, Sergey'e.

"Hiç olur mu!" dedi Katerina Lvovna kocasını kızdırmaya çalışarak. Koşup kapıyı kilitledi, anahtarı cebine koyup üstünde düğmesiz gömleğiyle yatağa uzanıverdi.

"Gel bakayım yanıma, Seryojeçka, canımın içi," diye çağırdı Sergey'i.

Sergey kahküllerini oynatarak hiç çekinmeden hanımının yanına oturdu.

Kıpkırmızı kesilen Zinoviy Borisiç koltuktan kalkarak:

"Tanrım, Tanrım! Bu da ne böyle? Ne yapıyorsunuz, barbarlar!" diye bağırdı.

"Ne o, hoşuna gitmedi mi? Baksana, bak bak, benim şahinime, şu güzelliğe!"

Katerina Lvovna gülmeye başladı ve Sergey'i kocasının yanında tutkuyla öptü.

Aynı anda yanağında sağır edici bir tokat patladı ve Zinoviy Borisiç açık pencereye doğru atıldı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

"Ya, demek böyle! Sağ olasın, dostum. Ben de tam bunu bekliyordum!" diye bağırdı Katerina Lvovna. "Artık belli oldu, ne senin dediğin ne de benimki olacak!"

Bir hareketle Sergey'i uzaklaştırıp kocasına doğru atıldı ve Zinoviy Borisiç pencereden atlamaya fırsat bulamadan ince parmaklarıyla boğazına yapışıp ham kenevir destesi gibi yere çaldı.

Ağır bir şekilde yere çakılan ve o hızla ensesi döşemeye çarpan Zinoviy Borisiç deliye döndü. Düğümün bu kadar hızlı çözüleceğini hiç düşünmemişti. Karısından gördüğü ilk şiddet, karısının ondan kurtulmak için her şeyi göze aldığını kanıtlamış ve kendi durumunun mutlak derecede tehlikeli olduğunu göstermişti. Zinoviy Borisiç bütün bunları yere düşerken düşünmüş ve bağırmasının işi hızlandırmaktan öte bir işe yaramayacağını bilerek sesini çıkarmamıştı. Gözlerini sessizce dolaştırıp kin, serzeniş ve acı dolu bakışını ince parmaklarıyla boğazını sıkmakta olan karısına çevirdi.

Zinoviy Borisiç kendini savunmuyordu, sıkı sıkıya yumruk yaptığı elleri yanına uzanmış, kasılmışçasına hareket ediyordu. Ellerinden biri serbestti, diğerini Katerina Lvovna diziyle yere bastırmıştı.

"Tut şunu," diye fısıldadı kayıtsızca Sergey'e, kocasına doğru dönerken.

Sergey beyinin üstüne oturdu, onun iki kolunu da dizleriyle bastırdı, Katerina Lvovna'nın sıktığı boğaza uzanır uzanmaz kudurmuşçasına bir çığlık attı. Rakibini üzerinde gören Zinoviy Borisiç'in içindeki kanlı intikam duygusu, onun son gücünü harekete geçirmişti; can havliyle silkindi, kollarını Sergey'in dizlerinden kurtardı ve elleriyle onun siyah kahküllerini yakalayıp vahşi bir hayvan gibi boğazına dişlerini geçirdi. Ne var ki bu durum çok kısa sürdü. Zinoviy Borisiç ağır bir şekilde inledi ve başı yere düştü.

Bembeyaz kesilen ve neredeyse soluk bile almayan Katerina Lvovna kocasıyla sevgilisinin tepesinde duruyor ve dökme bir şamdanı kalın kısmı aşağıda olacak şekilde elinde tutuyordu. Zinoviy Borisiç'in al renkli kanı, şakağı ve yanağından ince bir ip gibi süzülüyordu.

Başını, üzerinde oturan Sergey'den tiksinircesine uzakta tutmaya çalışan Zinoviy Borisiç boğuk bir sesle:

"Papaz çağırın," diye inledi. "Günah çıkartacağım," diye ekledi anlaşılmaz bir sesle. Titriyordu ve saçlarının arasında yoğunlaşan kan akmaya devam ediyordu.

Böyle idare et, diye fısıldadı Katerina Lvovna.

"Yeter boğuşup durduğun," dedi Sergey'e, "doğru düzgün sık şunun boynunu."

Zinoviy Borisiç hırıldadı.

Katerina Lvovna eğildi, elleri kocasının boynunda olan Sergey'in ellerine bastırdı, kulağını kocasının göğsüne dayadı. Beş dakika sonra kalkıp, "Yeter, geberdi," dedi.

Sergey de kalkıp rahat bir nefes aldı. Artık ölen Zinoviy Borisiç, ezik boğazı ve yarık şakağıyla yatıyordu. Başının altında sol tarafta, saçlarının örttüğü ve üzeri pıhtılaştığı için kan sızmayan küçük bir kan lekesi vardı.

Sergey, Zinoviy Borisiç'i, daha kısa bir süre önce merhum Boris Timofeiç'in kendisini götürdüğü taş kilerin altındaki bodruma indirip kuleye geri döndü. Bu sırada Katerina Lvovna, bluzunun kollarını sıvamış, eteklerini toplamış, yatak odasının döşemesinde Zinoviy Borisiç'den kalan kan lekelerini elindeki sabunlu lifle özenle çıkarmaya başlamıştı. Zinoviy Borisiç'in keyfini çıkardığı zehirli çay demlenen semaverin suyu henüz soğumamıştı, dolayısıyla lekeler de iz bırakmadan çabucak çıkıyordu.

Katerina Lvovna bakır leğeni ve sabunlu lifi yerden kaldırdı.

"Şuraya ışık tut bakayım," dedi Sergey'e kapıya doğru giderken. "Aşağıya, daha aşağıya," diye ekledi ve Sergey'in, Zinoviy Borisiç'i yuvasına taşırken geçtiği yerlere dikkatle bakmaya başladı.

Boyalı döşemenin yalnızca iki yerinde vişne büyüklüğünde leke kalmıştı. Katerina Lvovna oraları da ovup tertemiz yaptı.

"Karının odasına hırsız gibi girersen, kapısını dinlersen başına gelecek bu işte," dedi Katerina Lvovna omuzlarını dikleştirip kilere doğru bakarak.

"Dinlenmeyi hak ettik," dedi Sergey ve kendi sesinin tınısından irkildi.

Yatak odasına döndüklerinde, şafağın o ince kırmızımsı çizgisi doğuda belirmiş, hafifçe çiçekler giyinen elmaları altın

rengine boyayarak bahçe çitinin yeşil boyalı tahtaları arasından Katerina Lvovna'nın odasına göz atmaya başlamıştı.

Gocuğunu omuzlarına atan yaşlı kâhya, haç çıkarıp esneyerek ahırdan mutfağa doğru avluda yürüyordu.

Katerina Lvovna ipin ucunda oynayıp duran kepengi özenle çekip, ruhunun içine girmek ister gibi Sergey'e dikkatle baktı.

"İşte, artık tüccarsın," dedi Katerina Lvovna güzel ellerini Sergey'in omzuna koyarak.

Sergey hiç yanıt vermedi.

Sergey'in dudakları titriyordu, bütün vücudunu bir titreme kapladı. Katerina Lvovna'nın ise yalnızca dudakları soğuktu.

İki gün sonra Sergey'in elleri küskü ve kürekten su topladı ama buna karşın Zinovıy Borisıç bodruma öyle güzel yerleştirildi ki; dul karısıyla sevgilisinin yardımı olmaksızın, onu ahirete kadar kimse bulamazdı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Boynuna kan kırmızısı bir mendil saran Sergey, boğazının ağrıdığından şikâyet ederek dolaşıp duruyordu. Bu arada Zinovıy Borisıç'in, Sergey'in boğazına geçirdiği dişlerin izi geçmeden Katerina Lvovna'nın kocasını merak edenler çoğalmaya başladı. Sergey de diğerlerinden daha çok ondan söz etmeye başlamıştı. Akşamları gençlerle kapının yanında oturduğunda çenesi düşüveriyordu: "Hakikaten çocuklar, bizim bey niye hâlâ ortalarda yok ki?"

Delikanlılar da hayret ediyorlardı.

O arada değirmenden, beyin araba kiralayıp çoktan evin yolunu tuttuğu haberi geldi. Onu getiren arabacı Zinovıy Borisıç'in biraz endişeli göründüğünü ve arabayı tuhaf şekilde terk ettiğini anlatmıştı; şehre üç versta kala, manastırın yakınlarında arabadan inmiş torbasını alıp yürümeye başlamış. Bu hikâyeyi duyanlar eskisinden daha çok hayrete düştüler.

Zinovıy Borisıç kaybolmuştu, işte hepsi bu.

Aramalar başladı ama bir şey çıkmadı; tüccar yerin dibine girmişti sanki. Tutuklanan arabacıdan yalnızca, nehrin yukarısında, manastır yakınlarında arabadan inip yürümeye başladığı öğrenilmişti. Olay aydınlatılamadı, bu arada Katerina Lvovna da Sergey ile dulluğunun keyfini çıkarıyordu. Zinovıy Borisıç'in kâh orada kâh şurada olduğuyla

ilgili hikâyeler uyduruluyordu ama Zinoviy Borisiç bir türlü dönmüyordu zaten kocasının dönülmez bir yerde olduğunu en iyi Katerina Lvovna biliyordu.

Bir ay, iki ay, üç ay geçti böylece ve sonunda Katerina Lvovna ağırlaşmaya başladığını hissetti.

"Her şey bizim olacak, Sergey, varisimiz geliyor," dedi ve şehir meclisine başvurmaya gitti, durumunu etraflıca anlattı, hamile olduğunu, işlerin artık durma noktasına geldiğini, işlerin başına geçmesine izin verilmesini istedi.

Ticaretin batmasına göz yumulacak değildi ya. Katerina Lvovna yasal bir eşti, adamın herhangi bir borcu yoktu, dolayısıyla işlerin başına geçmesine de bir engel yoktu. Böylece izin verdiler.

Katerina Lvovna'nın saltanatı başladı, Sergey'e de artık Sergey Filippiç diye hitap etmeye başladılar; ne var ki nereden çıktığı belli olmayan bir bela daha açıldı başlarına. İlçe yöneticisine Livni'dan gelen mektupta Boris Timofeiç'in yalnızca kendi parasıyla ticaret yapmadığı, kendi parasından çok, küçük yaştaki yeğeni Fyodor Zaharov Lyamin'in parasını işlettiği, dolayısıyla konunun araştırılarak bütün mirasın Katerina Lvovna'nın eline bırakılmaması yazıyordu. Bu haber üzerine şehir yöneticisi Katerina Lvovna'yla konuşmuş ve bir hafta sonra da Livni'dan yaşlı bir kadın eşliğinde küçük bir çocuk çıkagelmişti.

"Ben," dedi yaşlı kadın, "merhum Boris Timofeiç'in kuzeniyim, bu da yeğenim Fyodor Lyamin."

Katerina Lvovna onları kabul etti.

Gelenleri ve Katerina Lvovna'nın onları karşılayışını avluda seyreden Sergey kar gibi bembeyaz kesildi.

"Neyin var?" diye sordu ev sahibesi, gelenlerin peşinden içeri girip onları süzmeye başlayan Sergey'in ölü gibi sarardığını farkederek.

"Bir şey yok," diyen Sergey gerisin geri dönüp ahıra gitti. "Ne Livnıymışsın be diyorum," diye ekledi iç çekerek ve kapıyı kapattı.

"Peki ne olacak şimdi?" diye sordu Sergey Filipıç akşam semaver başında Katerina Lvovna'ya. "Artık, Katerina Lvovna, sizinle işimiz yaş gibi görünüyor."

"Niye yaş oluyormuş?"

"Çünkü şimdi miras bölüşülecek. Elinde kalan üç kuruşla ne yapılabilir ki?"

"Ne yani, kalanlar yetmiyor mu sana?"

"Benimle ne ilgisi var, bana göre bundan böyle mutluluk çok uzaklarda kalır."

"Nasıl yani? Neden mutlu olmuyor muşuz Seryoja?"

"Çünkü Katerina Lvovna, size olan aşkımdan dolayı, sizi hep gerçek bir hanımefendi gibi görmek isterim, daha önce yaşadığınız gibi değil," dedi Sergey Filipıç. "Oysa şimdi sermayenin azalmasıyla, eskisinden daha aşağı bir konuma düşeceğiz."

"Benim işime gelir mi bu Seryoja?"

"Katerina Lvovna siz belki bunu umursamıyorsunuz ama size saygı duyan biri olarak, benim için alçak ve kıskanç insanların bakışlarıyla içim çok yanacak. Kuşkusuz sizi bilmem ama benim bu koşullarda mutlu olabileceğimi aklım hiç kesmiyor."

Sergey, bu Fedya Lyamin yüzünden en mutsuz kişi haline geldiğini, onu, Katerina Lvovna'yı şu tüccar aleminin

gözünde yüceltme ve yükseltme olanağından mahrum kaldığını sürekli anlatarak Katerina Lvovna üzerine oynamaya başladı. Sergey sözü dönüp dolaştırıp, Fedya Lyamin olmasaydı, kocasının kayboluşunun üstünden dokuz ay geçtikten sonra doğuracağından dolayı bütün sermayenin ona kalacağına ve böylelikle mutluluklarının hiçbir sınır tanımayacağına getiriyordu.

ONUNCU BÖLÜM

Sonra Sergey birden varisten hiç konuşmamaya başladı. Ancak Fedya Lyamin adı Sergey'in dilinden düştükten sonra Katerina Lvovna'nın aklına ve kalbine yerleşiverdi. Katerina Lvovna düşüncelere öyle daldı ki, Sergey'i bile boşlar oldu. Uykusunda, işlerle uğraşırken hatta Tanrı'ya dua ederken aklında tek bir şey vardı: "Nasıl olur, onun yüzünden servetten mahrum mu kalacağım? O kadar acı çektim, o kadar günaha girdim," diye düşünüyordu, "o ise hiçbir şey yapmadan gelip elimdekileri alıyor, adam olsa neyse, parmak kadar çocuk..."

Erken soğuklar başlamıştı. Zinoviy Borisiç hakkında kuşkusuz hiç haber yoktu. Katerina Lvovna irileşiyor gittikçe daha çok düşünceli oluyordu. Şehirde de herkesin ağzına düşmüştü; eskiden kısırken hatta kuruyup bir deri bir kemik kalmışken nasıl oluyor da şimdi şişmeye başlamıştı. Ergenlik çağına girmeye hazırlanan Fedya Lyamin ise hafif sincap kürküyle avluda dolaşıp duruyor, çukurlarda biriken suların buzlarını kırıyordu.

"Ama Fyodor İgnatiç! Sen tüccar oğlusun!" diye bağırıyordu avludan oradan oraya koştururken aşçı Aksinya. "Yakışıyor mu sana, bir tüccar evladına sulara batıp çıkmak?"

Katerina Lvovna'nın huzurunu kaçıran varis ise uysal bir keçi yavrusu gibi ortalıkta dolaşıyor, ona gözü gibi bakan ninesinin eli altında, birinin yoluna mı çıktım ya da birinin mutluluğuna engel mi oldum diye hiç düşünmeden hatta aklına bile getirmeden rahat rahat uyku çekiyordu.

Sonunda Fedya suçiçeği çıkardı; bir de üstüne üşütünce yatağa düşüverdi. Önceleri ot-mot kaynatıp iyileştirmeye çalıştılar ama sonra doktor çağırdılar.

Doktor gelip gitmeye ve bir sürü ilaç yazmaya başladı, ilaçları saatine göre ya ninesi veriyor ya da Katerina Lvovna'dan rica ediyordu.

"Zahmet olacak," diyordu, Katerinuşka, "sen de yüklüsün, Tanrı'nın hükmünü bekliyorsun, zahmet olacak."

Katerina Lvovna yaşlı kadını kırmıyordu. Yaşlı kadın, hasta yatağında yatan Fyodor için dua etmeye, akşam ayininden ya da sabah ayininden bir parça kutsal ekmek getirmeye gittiğinde hastanın yanı başında oturuyor, yediriyor içiriyor ve ilaçlarını tam zamanında veriyordu.

Meryem Ana'nın tapınağa takdim günü bayramı[6] öncesinde yaşlı kadın bir akşam yine ayine katılmaya gitmiş ve Katerinuşka'dan Feduşka'ya göz kulak olmasını rica etmişti. Çocuk da zaten kendine gelmeye başlamıştı.

Katerina Lvovna, Fedya'nın yanına gitti; çocuk sincap kürküyle yatakta oturuyor Paterikon okuyordu.

"Ne okuyorsun Fedya?" diye sordu yatağın yanındaki koltuğa oturan Katerina Lvovna.

6 Ortodoks kilisesinin kutladığı, Hz. İsa ve Hz. Meryem'in dünyevi hayatlarıyla bağlantılı olaylarla ilgili bayramlar. Bunlardan biri olan Meryem Ana'nın tapınağa takdim günü, Rusya'da eski takvimle 21 Kasım'da yeni takvimle ise 4 Aralık'ta kutlanır. (çn)

"Azizlerin yaşamını okuyorum, yengeciğim."

"İlginç mi?"

"Çok ilginç, yengeciğim."

Katerina Lvovna dirseğine dayanarak Fedya'nın kıpırdayan dudaklarını izlemeye koyuldu ama birden sanki bütün şeytanlar zincirlerini kırmış gibi aklına dolup bu çocuğun ona ne büyük kötülükler yaptığı ve olmasa ne kadar iyi olacağına dair eski düşüncelerini yeniden canlandırdılar.

"Ne olacak," diye düşünüyordu Katerina Lvovna, "nasılsa hasta; ilaç içiyor... Hastalıkta ne olacağı belli mi... En fazla doktor yanlış ilaç vermiş derler."

"İlaç zamanın geldi mi Fedya?"

"Lütfen, yengeciğim," diyen çocuk kaşıktaki ilacı yutup ekledi; "çok ilginç yengeciğim, azizlerin hakkında yazılmış."

"Oku, oku" diyen Katerina Lvovna soğuk bakışlarla odaya baktı ve bakışları ayazın şekiller çizdiği pencerede takılıp kaldı.

"Kepenkleri kapatmalarını söyleyeyim," dedi ve konuk odasına, oradan salona ve daha sonra da yukarıya kendi odasına geçip oturdu.

Beş dakika sonra Sergey, üzerinde Romanov yününden yapılmış, kenarları iyice kabartılmış kürküyle hiç konuşmadan yanına geldi.

"Kepenkleri kapattılar mı?" diye sordu Katerina Lvovna.

"Kapattılar," diye yanıtladı Sergey kısaca ve mumun üstündeki yanmayan fitili maşayla alıp sobanın yanında durdu. Sessizlik başladı.

"Akşam ayini çabuk bitmez değil mi?" diye sordu Katerina Lvovna.

"Yarın bayram, uzun sürer," diye yanıtladı Sergey.

Yine bir sessizlik oldu.

"Fedya'nın yanına gitmeli, orada yalnız," dedi ayağa kalkan Katerina Lvovna.

"Yalnız mı?" diye sordu Sergey kaş altından bakarak.

"Yalnız," diye yanıtladı fısıltıyla, "niye ki?"

Birden ikisinin gözleri arasında şimşekler gidip geldi ama ikisi de tek bir laf bile etmedi.

Katerina Lvovna aşağı indi, boş odalarda gezindi; her yer sessizdi; şamdanlar sakin sakin yanıyor, duvarlarda Katerina Lvovna'nın gölgesi dolaşıyordu. Kepenkleri çekilmiş pencere camları ısınmaya ve çözülmeye başlamıştı. Fedya oturmuş okumaya devam ediyordu. Katerina Lvovna'yı görünce:

"Yengeciğim, bu kitabı koyup bana şu ikonalıktakini verir misiniz lütfen?" dedi.

Katerina Lvovna yeğeninin isteğini yerine getirip kitabı uzattı.

"Uyusan daha iyi değil mi Fedya?"

"Hayır yengeciğim, ninemi bekleyeceğim."

"Niye bekleyeceksin?"

"Kutsal ekmek getireceğine söz verdi."

Katerina Lvovna birden sarardı, kendi çocuğu yüreğinin altında ilk kez kıpırdamıştı, birden göğsünü bir üşüme kapladı. Odanın ortasında biraz durdu, sonra buz kesen ellerini ovuşturarak dışarı çıktı.

Kendi odasına sessizce giren Katerina Lvovna, Sergey'i aynı bıraktığı halde sobanın başında bulunca sessizce:

"Ee?" dedi.

"Ne e'si?" diye yanıtladı Sergey de zor duyulan bir sesle sanki sözü boğazına takılmışçasına.

"Yalnız."

Sergey kaşlarını kaldırdı ve ağır ağır solumaya başladı.

"Gidelim," dedi birden kapıya yönelen Katerina Lvovna.

Sergey çabucak çizmelerini çıkardı ve:

"Ne alayım?" diye sordu.

"Hiçbir şey, dedi Katerina Lvovna bir solukta ve elinden tutup sessizce aşağı götürdü.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Hasta çocuk, Katerina Lvovna üçüncü kez yanına geldiğinde irkildi ve dizlerinin üstündeki kitabı düşürdü.

"Ne oldu Fedya?"

"Niyeyse korkuverdim birden yengeciğim," dedi tedirgin bir şekilde gülümseyip yatağın kenarına büzülerek.

"Neden korktun ki?"

"Yanınızda kim vardı, yengeciğim?"

"Nerede? Kimse yoktu yanımda, bir tanem."

"Hiç kimse mi?"

Çocuk karyolanın ayakucuna doğru uzandı, gözlerini kısıp yengesinin biraz önce girdiği kapıya doğru baktı ve sakinleşti.

"Bana öyle geldi demek ki," dedi.

Katerina Lvovna yeğeninin yatağının başlığına dayanarak durdu.

Fedya yengesine baktı ve onun nedense yüzünün sapsarı olduğunu söyledi.

Katerina Lvovna bunun üzerine yapmacık bir şekilde öksürdü ve beklentiyle konuk odasına doğru baktı.

"Yengeciğim, benim koruyucu meleğim aziz Fyodor Stratilat'ın hayatını okuyorum. Tanrı'yı nasıl da memnun etmiş."

Katerina Lvovna konuşmadan duruyordu.

"İsterseniz, yengeciğim, oturun, size de okuyayım?" dedi çocuk sevecen bir ifadeyle.

"Bekle, salondaki şamdanı düzeltip geliyorum hemen," dedi ve hızlı adımlarla dışarı çıktı.

Konuk odasındaki fısıltılar olabildiğince sessizdi ama her yere egemen sessizliğin içinde yine de çocuğun kulağına ulaştılar.

"Yengeciğim! Ne oluyor? Kiminle fısıldaşıyorsunuz?" diye bağırdı çocuk gözyaşları içinde. "Yengeciğim, buraya gelin, korkuyorum" diye ekledi bir saniye sonra daha da ağlamaklı bir sesle, Katerina Lvovna'nın konuk odasında birine "Ee?" diye fısıldadığını işitmiş ve bunu kendine söylenmiş gibi düşünmüştü.

Kararlı ve emin adımlarla içeri giren ve hasta çocuğun konuk odasının kapısını görmesini engelleyecek şekilde karyolanın önünde duran Katerina Lvovna:

"Neden korkuyormuşsun bakalım?" diye sordu hafif hırıltılı bir sesle. "Hadi yat," diye ekledi.

"İstemiyorum yengeciğim."

"Hayır, Fedya, beni dinlemelisin, yat, geç oldu, yat artık," diye yineledi Katerina Lvovna.

"Ama yengeciğim, hiç istemiyorum ki."

"Hayır, yatmalısın, yat artık," dedi Katerina Lvovna yine değişen ve tereddüt dolu bir sesle ve çocuğu koltuk altından tutup yatağın başucuna yatırdı.

O an Fedya çıldırmış gibi çığlığı bastı. İçeri giren çıplak ayaklı solgun Sergey'i görmüştü.

Katerina Lvovna avucuyla korku içindeki çocuğun dehşetten açık kalan ağzını kapattı ve bağırdı:

"Hadi çabuk, düzgün tut şunu, çırpınmasın!"

Sergey, Fedya'nın ellerini ve bacaklarını tuttu, Katerina Lvovna da tek bir hamleyle zavallı çocuğun küçük yüzüne kuş tüyü yastığı bastırdı ve sıkı ve sert göğsüyle iyice üstüne çöktü.

Dört dakika kadar odada bir ölüm sessizliği oldu.

"Öldü," diye fısıldadı Katerina Lvovna ve tam ortalığı düzene sokmak için doğrulduğu anda bunca suçu saklamış olan sessiz evin duvarları vurulan darbelerle kulakları sağır edercesine zangırdamaya başladı; pencereler titriyor, döşeme sarsılıyor, şamdanların zincirleri sallanıyor ve duvarlarda fantastik gölgeler oynaşıyordu.

Sergey titremeye başladı ve hemen oradan fırladı; Katerina Lvovna da onun peşinden koştu, gürültü ve patırtı da peşlerinden geliyordu. Sanki dünyevi olmayan bazı güçler bu günah evini temelinden sarsıyordu.

Katerina Lvovna, korkunun pençesine düşen Sergey'in avluya koşup panik içinde kendini ele vermesinden korkmuştu ama Sergey doğruca yukarıya çıkmıştı.

Merdivenlerden hızla çıkan Sergey karanlıkta, alnını aralık kalmış kapıya çarptı ve kapıldığı o batıl korkuyla neredeyse aklını tamamen yitirerek iniltilerle aşağı düştü.

"Zinoviy Borisiç, Zinoviy Borisiç!" diye mırıldanıyordu merdivenden baş aşağı yuvarlanırken, ayağına yapıştığı Katerina Lvovna'yı da aşağıya sürüklüyordu.

"Nerede?" diye sordu Katerina Lvovna.

"İşte tepemizden saçın üstünde uçtu. İşte, işte yine orada! Ay! Ay!" diye bağırıyordu Sergey. "Gürlüyor yine gürlüyor."

Artık dışardaki bir sürü elin pencerelere vurduğu, birisinin de kapıyı kırmaya çalıştığı anlaşılmıştı.

"Aptal! Kalk ayağa, aptal!" diye bağırdı Katerina Lvovna ve Fedya'nın odasına daldı, ölü kafasını doğal bir şekilde uyuyormuş gibi yastığına yerleştirdi ve kalabalığın yüklendiği kapıyı kararlıca açtı.

Korkunç bir manzaraydı. Katerina Lvovna kapının önünü dolduran kalabalığın üstünden baktı, yüksek çitlerin üstünden avluya bir insan seli akıyordu, sokak insan sesleriyle uğulduyordu.

Katerina Lvovna neye uğradığını anlamadan kapının önüne yığılan kalabalık, onu ezerek evin içine doldu.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Bütün bu kargaşa şöyle başlamıştı: On iki bayram arifesindeki akşam ayinlerinde, taşra ilçesi olsa da, oldukça büyük bir sanayi şehri olan Katerina Lvovna'nın yaşadığı yerdeki bütün kiliseler, özellikle de ertesi gün kutlamaların yapılacağı kilisenin bahçesi kalabalıktan iğne atsan yere düşmez bir hal alırdı. Bu kilisede genellikle tüccar çocuklarından oluşan ve ses sanatı meraklılarından özel bir şefin yönettiği koro ilahiler söylerdi.

Bizim halk dindardır, Tanrı'nın kilisesine bağlıdır ve bunlardan dolayıdır ki halkımız belli bir oranda sanatseverdir de aynı zamanda. Kilisenin ihtişamı ve ahenkli "organ" dinletisi, onun en temiz ve en yüksek zevklerinden birini oluşturur. Koronun söylediği yerde neredeyse şehrin yarısı toplanır, özellikle de ticaret erbabının yanında çalışan gençler; kâhyalar, delikanlılar, fabrika ve atölye ustaları, eşleriyle buraların sahipleri, herkes bir kiliseye doluşur; tabii ki herkes hiç değilse girişte, yakıcı sıcaklarda ya da buz gibi soğuklarda pencere dibinde durmak ve organın sesinin yanında coşkun tenorun en kaprisli çırpmalarını[7] dinlemek isterdi.[8]

7 Orlov eyaletinde şarkıcılar Forshlag, yerine Varşlak derlerdi. (yn)

8 Türkçe'de Forshlag karşılığı olarak "çarpma" kullanılmaktadır. Aynı tınıyı vermesi için "çırpma" kullanılmıştır. (çn)

İzmaylovların bağlı bulunduğu kilisede Azize Meryem Ana'nın tapınağa takdim günü anısına kutlama düzenlenecekti. Bu nedenle bayramın arife akşamında, Fedya'nın başına anlatılan olayların geldiği sırada şehrin bütün gençleri bu kilisedeydi, gürültülü bir kalabalık halinde dağılanlar ünlü tenorun yeteneklerinden ve yine ünlü bir basın rastlantı da olsa zorlanmasından bahsediyorlardı.

Kuşkusuz herkes bu ses sorunlarıyla ilgilenmiyordu, kalabalığın içinde diğer konularla ilgilenenler de vardı.

İzmaylovların evine yaklaşırken, tüccardan birinin buharlı değirmeni için Petersburg'dan getirttiği genç teknisyen:

"Çocuklar, şu genç İzmailiha[9] hakkında ilginç şeyler anlatıyorlar," dedi. "Güya kendi kâhyaları Seryojka ile her an gününü gün ediyormuş..."

"Bunu bilmeyen mi var," dedi mavi kaba kumaşla kaplı gocuk giymiş biri. "Şimdi kilisede de yoktu."

"Ne kilisesi? Kadın kendini işrete öyle kaptırmış ki ne Tanrı'dan, ne vicdanından ne de insanlardan korkuyor."

"Baksanıza, ışıkları yanıyor," dedi teknisyen kepenklerin arasından sızan ışığı göstererek.

"Bak bakalım delikten, ne yapıyorlar?" diye kışkırttı birkaç ses.

Teknisyen iki arkadaşının omuzlarına basıp gözlerini kepengin aralığına koyar koymaz feryadı bastı:

"Kardeşlerim, yiğitler! Birini boğuyorlar içeride, boğuyorlar!"

9 İzmaylova soyadının alaycı ve aşağılayıcı bir şekilde söylenişi. (çn)

Teknisyen delirmişçesine kepengi yumruklamaya başladı. Onu izleyen on kadar kişi de çıkıp pencereleri yumruklamaya koyuldular.

Kalabalık her an çoğalıyordu ve sonunda artık bildiğimiz İzmaylovların kuşatması yaşanmış oldu.

"Gördüm, kendi gözlerimle gördüm," diye şahitlik ediyordu, ölmüş Fedya'nın başında duran teknisyen. "Çocuk döşeğe devrilmiş yatıyordu, ikisi birden onu boğuyordu."

Sergey'i aynı akşam karakola aldılar, Katerina Lvovna'yı ise odasına çıkarıp kapısına nöbetçi diktiler.

İzmaylovların evinde dayanılmaz bir soğuk vardı; sobalar yanmıyor, kapı kapanmak bilmiyordu, bir meraklı grubunu diğeri izliyordu. Herkes tabutta yatan Fedya'yı ve üstü bir örtüyle sıkı sıkıya kaplı ikinci tabutu görmeye geliyordu. Fedya'nın alnında, otopsiden kalma kırmızı lekeyi kapatan beyaz atlastan bir şerit vardı. Adli tıp, otopsiden sonra Fedya'nın boğularak öldürüldüğünü açıklamıştı, cesedin yanına getirilen Sergey, daha papazın ahiret günü ve pişman olmayanların cezalandırılacağına dair sözlerini duyar duymaz ağlayarak açık yüreklilikle yalnızca Fedya'nın öldürülüşünü itiraf etmekle kalmamış aynı zamanda cenaze töreni yapılmadan gömdüğü Zinoviy Borisiç'in de çıkarılmasını söylemişti. Katerina Lvovna'nın kuru kuma gömülen kocasının cesedi tam olarak bozulmamıştı; çukurdan çıkarıp tabuta yerleştirmişlerdi. Sergey bu iki cinayette de suç ortağı olarak, herkesi dehşete düşürerek, ev sahibesinin adını verdi. Katerina Lvovna sorulan bütün sorulara, "Bilmiyorum, hiçbir bilgim yok" diye yanıt verdi. Yüzleştirmede Sergey'i zorlayıp Katerina Lvovna'yı da yakalamayı planladılar. Sergey'in

itiraflarını dinleyen Katerina Lvovna sessiz bir hayretle ama öfkelenmeden ona bakıp kayıtsızca:

"Madem bunları söylemekte beis görmüyor, benim de sakınacak bir şeyim yok; öldürdüm."

"Ne için?"

"Onun için," dedi başı eğik oturan Sergey'i göstererek.

Suçluları hapishaneye attılar ve herkesin ilgisini ve öfkesini çeken bu korkunç dava kısa sürede sonuçlandırıldı. Şubat sonunda ceza mahkemesi, Sergey ve üçüncü dereceden tüccarın dulu Katerina Lvovna'ya şehir pazar meydanında kamçı cezası ve kürek mahkumiyeti verdi. Mart başında, soğuk bir sabah, cellat Katerina Lvovna'nın çıplak beyaz sırtına belirtilen miktarda mavimsi mor yarayı açtı, sonra da Sergey'in omuzları kendi porsiyonunu yedi ve o güzel yüzüne, üç kürek mahkûmu damgası vuruldu.

Bütün bu süre içinde nedense Sergey, halk arasında Katerina Lvovna'dan daha fazla merhamet gördü. Pisliğe ve kana bulanmış Sergey infaz tahtasından inerken düşüyordu, Katerina Lvovna ise kalın gömleği ve kaba mahkûm önlüğü paramparça sırtına değmesin diye çabalayarak sessizce indi.

Hapishane hastanesinde, bebeğini verdiklerinde yalnızca "Tek derdim buydu!" demiş ve duvara dönerek hiç sızlanmadan sert yatağa yüzüstü uzanmıştı.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sergey ve Katerina Lvovna'nın da dahil edildiği kafile, ancak baharın adı takvimlerde görünmeye başladığında, güneşin ise halk deyişindeki gibi "parlayıp ama ısıtmadığı" günlerde yola çıktı.

Katerina Lvovna'nın bebeği, öldürülen kocanın yasal oğlu sayılarak büyütmesi için Boris Timofeiç'in kız kardeşine verildi ve böylece çocuk İzmailov servetinin tek varisi oldu. Katerina Lvovna bu karardan çok memnun oldu ve bebeği kayıtsızca teslim etti. Birçok tutkulu kadında olduğu gibi, Katerina Lvovna'nın da babasına duyduğu sevgiden bir nebze bile çocuğun payına düşmedi.

Bu arada Katerina Lvovna için ne aydınlık, ne karanlık, ne kötülük, ne iyilik, ne keder, ne de sevinç vardı; hiçbir şey anlamıyor, hiç kimseyi hatta kendini bile sevmiyordu. Yalnızca büyük bir sabırsızlık içinde, yolda Seryojeçka'sını görmeyi umduğu kafilenin bir an önce yola çıkmasını bekliyordu, çocuğu ise çoktan unutmuştu bile.

Katerina Lvovna'nın umutları boşa çıkmadı; ağır zincirlere vurulmuş ve damgalanmış Sergey de onunla birlikte hapishane kapısından çıktı.

İnsan en zor durumlara bile elinden geldiğince alışır ve her türlü durumda yapabildiği oranda küçük sevinçlerinin

peşinde koşma yeteneğini korur ama Katerina Lvovna'nın herhangi bir duruma uyum sağlama gibi bir niyeti yoktu; Sergey'ini yeniden görüyordu ve onunla birlikteyken sürgün yolu da mutluluk saçıyordu.

Katerina Lvovna renkli çuvalına çok az değerli eşya koymuştu ve çok az bir para almıştı yanına. Sergey ile yan yana yürüyebilmek ve gece konaklamalarında karanlık ve soğuk aktarma binalarının dar koridorunda bir saat olsun sarılabilmek için bütün parasını da daha Nijniy'e gelmeden kafile muhafızlarına dağıtmıştı.

Ne var ki Katerina Lvovna'nın damgalı dostu nedense ona pek sevecen davranmıyordu; Katerina Lvovna ne derse tersliyor, Katerina Lvovna'nın yemeden içmeden, ihtiyaç duyduğu ve zaten az olan çeyrekliği muhafızlara vererek ayarladığı gizli buluşmaları pek önemsemiyor hatta sık sık:

"Benimle bu koridorlarda sürünmek için muhafızlara verdiğin parayı bana versen daha iyi olur," diyordu.

"Topu topu bir çeyreklik verdim, Seryojenka," diyerek kendini savunuyordu Katerina Lvovna.

"Ne yani çeyreklik para değil mi? Yoldan topluyorsun anlaşılan bu çeyreklikleri, ha bire dağıtmana bakılırsa."

"Hiç değilse görüşüyoruz, Seryoja."

"Bu kadar acıdan sonra kolay mı görüşmekten zevk almak! Bırak buluşmayı, ben canımdan bezmişim."

"Benim hiçbir şey umurumda değil, Seryoja, yeter ki seni görebileyim."

"Bütün bunlar aptallık."

Katerina Lvovna bu sözleri duyduğunda ya dudaklarını kanatıncaya kadar ısırıyor ya da gece buluşmalarının

karanlığında, ağlamaya alışkın olmayan gözlerine öfke ve keder gözyaşları doluyordu ama yine de dayanıyor, susuyor ve kendi kendini aldatmak istiyordu.

Böylece, bu yeni ilişki biçimi içinde Nijniy Novgorod'a ulaştılar. Burada, kafileleri Moskova'dan Sibirya'ya giden başka bir kafileyle birleşti.

Her türden insanın bir araya geldiği bu yeni kafilenin kadınlar kısmında iki ilginç kadın vardı: Birisi, uzun boylu, gür simsiyah saçlı, gür kirpiklerin gizemli bir duvak gibi örttüğü koyu kahve gözlü, gösterişli ve muhteşem bir kadın olan Yaroslavlı asker karısı Fiona; diğeri de uzun yüzlü, uçuk pembe tenli, minnacık ağızlı, taze yanakları gamzeli, kaba ketenden yapılma mahkûm başörtüsünün altından alnına doğru şımarıkça saçılan altın renkli lüleli, on yedi yaşındaki sarışın kız. Kafilede kıza Sonetka diyorlardı.

Güzel Fiona yumuşak huylu ve tembeldi. Kafilesindeki herkes onu tanıyordu, erkeklerden hiçbiri onu elde ettiği için aman aman sevinmiyor ve hatta başka birini de bu başarıyla ödüllendirmesini pek umursamıyordu.

"Fiona teyzemiz çok iyi yüreklidir, kimseyi üzmez," diyordu kafiledeki bütün erkekler şakayla karışık.

Ancak Sonetka bambaşkaydı.

Onun için şöyle diyorlardı:

"Tatlı su balığıdır; elinde oynaşır durur, sonra da kayar gider."

Sonetka ağzının tadını biliyordu, seçiciydi hatta çok fazla seçiciydi. Tutkunun kendine yavan bir mantar gibi değil leziz ve hoş kokulu baharatlarla, acı çekilerek ve fedakarlıklarla sunulmasını istiyordu. Fiona ise birisine "çekil başımdan"

demeye bile üşenen ve kadın olduğunu anlatan o Rus saflığının etkisinde olan biriydi. Bildiği tek şey de kadın olduğuydu. Böyle kadınlara eşkıya çetelerinde, mahkûm kafilelerinde ve Petersburg'un sosyal demokrat komünlerinde çok değer verilir.

Bu iki kadının, Sergey ve Katerina Lvovna'nın bulunduğu kafileyle yola devam etmesi Katerina Lvovna için trajik bir anlam kazandı.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Birleşik kafilenin Nijniy'den Kazan'a yola çıkışının daha ilk gününden itibaren Sergey, gözle fark edilir biçimde asker karısı Fiona'yı elde etmeye çalıştı ve bunu başardı da. Bezgin güzel Fiona, iyiliği yüzünden kimseye çektirmediği gibi Sergey'e de çok çektirmedi. Üçüncü ya da dördüncü molada Katerina Lvovna, alacakaranlık çöktüğünde yine rüşvetler vererek Seryoja ile buluşma ayarladı; uzandığı yerde uyumuyor ve nöbetçi muhafızın her an gelerek "hadi çabuk" demesini bekliyordu. Kapı açıldı ve içerdeki kadınlardan biri koridora fırladı; kapı bir kez daha açıldı ve biri daha ranzadan atlayıp muhafızın peşine takıldı. Sonunda Katerina Lvovna'nın da üstüne örttüğü örtü çekiştirildi. Genç kadın mahkum böğürlerinin aşındırdığı ranzadan çabucacık doğruldu, örtüyü omuzlarına atıp önünde dikilen muhafızı itekledi.

Katerina Lvovna koridordan geçerken kör bir mumun aydınlattığı bir köşedeki, uzaktan kesinlikle hiç fark edilmeyen iki üç çifti gördü. Katerina Lvovna erkek koğuşunun önünden geçerken, kapıya oyulmuş küçük pencereden engel olunmaya çalışılan gülüşmeler duyar gibi oldu.

"Keyifleri iyi," dedi homurdanarak Katerina Lvovna'yı getiren muhafız ve onu köşeye omuzundan itip ortadan kayboldu.

Katerina Lvovna'nın bir eli örtü ve sakala, diğer eli de ateş gibi yanan bir kadın yüzüne dokundu.

"Kim var orada?" diye sordu Sergey kısık sesle.

"Sen ne yapıyorsun burada? Kim var yanında?"

Katerina Lvovna rakibinin baş örtüsünü çekip aldı. Kadın kenara kayıp koridora fırladı ve birisine çarptıktan sonra hızla kayboldu.

Erkek koğuşundan kahkahalar koptu.

"Alçak!" diye fısıldadı Katerina Lvovna ve yeni kız arkadaşının başından aldığı örtünün ucunu Sergey'in yüzüne indirdi.

Sergey daha elini kaldırmaya fırsat bulamadan Katerina Lvovna koridoru hızlıca geçip kendi koğuşunun kapısına ulaştı. Katerina Lvovna'nın ardından erkek koğuşundan eskisinden daha gürültülü bir kahkaha sesi yükseldi ve mumun önünde uyuşuk uyuşuk durup çizmesinin ucuna tüküren nöbetçi başını kaldırıp bağırdı:

"Şşşt!"

Katerina Lvovna sessizce uzandı ve sabaha kadar öylece yattı. İçinden kendine "Onu sevmiyorum" demek geliyordu ama onu gittikçe daha tutkulu sevdiğini hissediyordu. Ne var ki, Sergey'in *diğer* kadının başının altında titreyen avucu ve kadının sıcak omuzlarını saran öbür eli gözünün önünden gitmek bilmiyordu.

Zavallı kadın ağlıyor ve o avucun kendi başının altında olmasını, diğer elin de onun isterik bir halde titreyen omuzunu sarmasını hayal ediyordu.

"İyi de, hadi başörtümü geri ver," diye uyandırdı onu sabahleyin Fiona.

"Demek o sendin?.."

"Ver lütfen!"

"Niye bizi ayırıyorsun?"

"Niye ayırayım ki? Kızılacak bir aşk ya da ilgi değil ki bu nihayetinde."

Katerina Lvovna bir an düşündü ve gece başından çekip aldığı örtüyü yastığın altından çıkarıp Fiona'ya attı ve duvara döndü.

Rahatlamıştı.

"Utan!" dedi kendine, "Bu boyalı güğümü mü kıskanacağım! Canı cehenneme! Kendimle kıyaslamaya bile utanırım."

"Bak, Katerina İlvovna," dedi Sergey ertesi sabah yürürken. "Şunu aklına sok, ben senin Zinoviy Borisiç'ın değilim, ikincisi sen artık büyük bir tüccar değilsin, o yüzden kendine bir iyilik yap, ciyaklayıp durma. Rahat ol, kendini parçalama."

Katerina Lvovna bu sözlere hiç yanıt vermedi, bir hafta boyunca da Sergey'e ne selam verdi ne de onunla bakıştı. Kırılan kendisi olduğu için ödün vermiyor ve Sergey ile bu ilk tartışmalarında ilk adımın kendisinden gelmesini istemiyordu.

Katerina Lvovna'nın Sergey'e küstüğü bu dönemde, Sergey güzel Sonetka'nın çevresinde dolaşmaya, cilveleşmeye başlamıştı. Kâh bu "özel" kadını selamlıyor, kâh gülümsüyor, kâh karşılaştıklarında yanına çekip kucaklamaya çalışıyordu. Katerina Lvovna bütün bunları görüyor ve yüreği gittikçe daha çok kaynıyordu.

"Ne yapsam, barışsam mı acaba?" diye düşünüyordu bastığı yeri görmeden yürürken tökezleyerek.

Ancak gururu, ilk adımı atmasına şimdi her zamankinden daha fazla engel oluyordu. Bu arada Sergey, Sonetka'ya ısrarla sırnaşmaya devam ediyordu ve artık herkes o elden balık gibi kayıp duran ulaşılmaz Sonetka'nın sanki yavaş yavaş yola geldiğini görüyordu.

"Bir de benim yüzümden ağlıyordun," dedi bir keresinde Fiona. "Sana ne yaptıysam? Benimki geldi geçti, sen asıl Sonetka'ya bak."

"Lanet olsun gururuma, hemen bugün barışacağım" diye karar verdi Katerina Lvovna ve bu işi nasıl becermesi gerektiğini düşünmeye başladı.

Bu zor durumdan onu Sergey kurtardı.

"Lvovna!" diye seslendi bir molada. "Bu akşam bir dakikalığına yanıma gelsen. Sana bir işim var."

Katerina Lvovna yanıt vermedi.

"Ne o hâlâ kızgın mısın, gelmeyecek misin?"

Katerina Lvovna yine yanıt vermedi. Ama aktarma binasına yaklaşılırken Katerina Lvovna'nın baş muhafızın yanına sokulmaya başladığını ve sadaka olarak topladığı on yedi kapiği ona verdiğini Sergey de dahil herkes görüyordu.

"Topladığımda çeyrekliğe tamamlarım," dedi Katerina Lvovna.

Muhafız paraları kolunun içine soktu ve:

"Tamam," dedi.

Bu konuşmalar bittiğinde Sergey memnuniyetle boğazını temizledi ve Sonetka'ya göz kırptı.

"Sen yok musun Katerina İlvovna!" deyip aktarma binasının merdivenlerinde ona sarıldı. "Bütün dünyada bunun gibisi yoktur, çocuklar."

Katerina Lvovna kızardı ve sevinçten soluğu kesilir gibi oldu.

Geceleyin kapı sessizce açıldığında yerinden fırladı; bütün vücudu titriyordu, karanlık koridorda elleriyle Sergey'i aramaya başladı.

"Katya'm benim!" diyen Sergey ona sarıldı.

"Ah, kötü kalplim benim!" dedi Katerina Lvovna gözyaşları arasında ve dudaklarını onunkilere yapıştırdı.

Nöbetçi koridorda dolaşıyor, duruyor, çizmelerine tükürüyor, sonra yeniden yürüyordu; kapıların ardında yorgun mahkûmlar horulduyor, farenin biri bulduğu bir kuş tüyünü kemiriyor, sobanın altındaki çekirgeler birbirlerini bastırmaya çalışırcasına cırlıyordu. Katerina Lvovna ise Sergey'in tadını çıkarıyordu.

Sonunda coşku dindi ve kaçınılmaz konuşmalar başladı.

"Canım çok acıyor, bileklerimden dizlerime kadar sızım sızım sızlıyor kemiklerim," diye dert yanıyordu Sergey, Katerina Lvovna ile köşede otururken.

"Ne yapsak ki, Seryoja?" diye Katerina Lvovna.

"Kazan'da revire yatmaktan başka çare yok."

"Ah, Seryoja, sen ne diyorsun?"

"Ne yapayım öldüresiye ağrıyor."

"O zaman sen kalırsın, beni de gönderirler?"

"Ne yapalım peki? Zincir sürünüyor, sana diyorum, sanki bütün kemiğime işliyormuş gibi. Yünlü çorap falan olsaydı, belki biraz engellerdi," diye ekledi Sergey.

"Çorap mı? Benim var, Seryoja, hem de yepyeni."

"Yapma ya!" dedi Sergey.

Katerina Lvovna bir sözcük daha etmeden koğuşuna koştu, ranzada çuvalını alt üst etti ve yine aynı hızla elinde bir çift Bolhovo işi, yanları parlak ipli, koyu mavi yün çorabla döndü.

"Artık rahatlarım," dedi Sergey. Katerina Lvovna ile vedalaşırken bir yandan da onun son çoraplarını alıyordu.

Katerina Lvovna mutlu bir şekilde ranzasına döndü ve derin bir uykuya daldı.

Kendinden sonra Sonetka'nın koridora çıktığını ve ancak sabahın ilk saatlerinde sessizce döndüğünü duymadı.

Bütün bunlar Kazan'a yalnızca iki mola kaldığında gerçekleşmişti.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Aktarma binasının kapısında mahkûmları, karla karışık yağmurlu ve sert rüzgârlı soğuk ve kapalı bir gün karşıladı. Katerina Lvovna oldukça dinç bir şekilde çıktı ama daha sıraya girer girmez bütün vücudu titremeye başladı, yüzü yemyeşil oldu. Gözleri karardı, bütün eklemleri sızlayıp kendini bıraktı. O çok iyi tanıdığı yanları parlak iplikli, koyu mavi yün çorapları ayağına çeken Sonetka, Katerina Lvovna'nın karşısında duruyordu.

Katerina Lvovna yarı ölü yarı diri yola koyuldu, gözlerini hiç ayırmadan korkunç bir öfkeyle Sergey'e bakıyordu

İlk molada sakince Sergey'in yanına yaklaşıp "Alçak!" diye fısıldadı ve aniden gözünün içine tükürdü.

Sergey, Katerina Lvovna'nın üstüne atılmak istedi ama onu tuttular.

"Sen görürsün," dedi yüzünü silerken.

"Helal olsun, senin hakkından geliyor," diyerek dalga geçti mahkûmlar, en içten kahkahayı da Sonetka patlattı.

Bu çevirdiği entrika tam da Sonetka'ya uygun düşmüştü.

Kötü hava ve yoldan bitkin düşen Katerina Lvovna, bir sonraki aktarma binasının ranzasında incinmiş yüreğiyle

tedirgin bir uykuya daldı, kadın koğuşuna iki erkeğin girdiğini duymadı bile.

İçeri girenleri gören Sonetka, ranzasında doğrulup sessizce Katerina Lvovna'nın yattığı yeri gösterdi ve yeniden örtüsüne büründü.

Aynı anda gelenlerden biri örtüsünü Katerina Lvovna'nın başına doladı ve kaba bir gömleğin dışında bir şey olmayan sırtına, ikı kat yapılan urganın düğümlü ucunu olanca gücüyle indirmeye başladı.

Katerina Lvovna bağırıyordu ama başını örten örtüden dolayı sesi duyulmuyordu. Kurtulmaya çalıştı ama kurtulamadı, iri yarı bir mahkûm omuzlarına oturmuş ve kollarını tutuyordu.

"Elli," dedi sonunda saymayı bitiren ve Sergey'e ait olduğunu herkesin bildiği ses ve gece ziyaretçileri geldikleri gibi kayboldular.

Uğradığı aşağılanmanın ölçüsü olmadığı gibi o anda Katerina Lvovna'nın içinde köpüren öfkenin de sınırı yoktu. Çıldırmış gibi ileriye atıldı ve kendini kaybedip onu yakalayan Fiona'nın kollarına düştü.

Daha kısa süre önce vefasız aşığını günahın tatlılığıyla sakinleştiren bu memelere şimdi Katerina Lvovna dayanılmaz acısını döküyordu ve bir çocuk annesine nasıl sokuluyorsa o da aptal ve yumuşak huylu rakibine öyle sokuluyordu. Şimdi ikisi de eşitlenmişti, ikisi de terk edilmişti.

İkisi de eşitti! Başına gelen olaylara boyun eğen Fiona ve aşk dramını yaşayan Katerina Lvovna!

Ne var ki Katerina Lvovna'nın artık hiçbir şeye gücendiği yoktu. Göz pınarları kuruduktan sonra sanki taşlaşmıştı, buz gibi bir sakinlikle yoklamaya çıktı.

Davul güm güm çalıyor, prangalı ve prangasız mahkümlar avluya çıkıyordu; Sergey de, Fiona da, Sonetka da, Katerina Lvovna da, bir Yahudi'yle aynı zincire vurulan Eski İnanışçı[10] da, Tatarla aynı prangaya vurulan Polonyalı da.

Herkes bir araya toplandı, öyle ya da böyle bir sıraya girip yola koyuldular.

İç karartıcı bir manzara vardı: Dünyadan koparılmış, iyi bir geleceğe dair en ufak bir umutları bile olmayan bir avuç insan, yolun soğuk ve kara çamuruna bata çıka ilerliyordu. Çevrede her şey korkunç derecede tekdüzeydi; uçsuz bucaksız çamur deryası, gri bir gökyüzü, yaprakları dökülmüş yaş söğütler, seyrek dalların arasında tüylerini kabartmış bir karga. Rüzgar kâh inliyor, kâh şiddetleniyor, kâh ulurcasına kükrüyordu.

Bu manzaranın korkunçluğunu tamamlayan yürekleri paralayan cehennemi seslerin arasında, İncil'den Eyüp'ün karısının öğüdü duyuluyordu: "Doğduğun güne lanet et ve öl!"[11]

Bu sözleri duymak istemeyenler, bu zor durumda bile ölüm düşüncesine alışamayıp ürkenler, bu uğuldayan sesleri daha gereksiz bir sesle bastırmak zorundaydılar. Sıradan

10 Patrik Nikon'un 1653 yılında kilise ayinlerinde ve din adamlarının konumlarında yaptığı reformları kabul etmeyenler, kendi kiliselerini kurmuşlardır. Ancak uzun süre baskı altında tutulmuşlar ve var olan kiliselerin denetiminde kalmışlardır. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren durumları rahatlamaya başlamış, kendi kiliselerini ve köylerini kurmuşlardır. Eski inanış Kiliseleri hâlâ bir çok ülkede varlığını sürdürmektedir. (çn)

11 Eyüp Kitabı 2, 9 - 3, 1 (çn)

bir insan bunu kolaylıkla yapar; kendi hayvani sıradanlığını tümüyle özgür bırakır, her türlü aptallığı yapmaya başlar, kendiyle, insanlarla ve duygularla alay etmeye başlar. Zaten pek sevecen biri olmadığı için de iyice kötü birine dönüşür.

"Ne o tüccar hanım? Zat-ı âlileriniz sıhhattedir umarız?" diye sordu küstahça Sergey, Katerina Lvovna'ya kafile geceyi geçirdiği köyü ıslak bir tepenin ardında bıraktığında.

Bu sözlerin ardından Sonetka'ya dönüp, onu örtüsünün içine alarak şarkı söylemeye başladı, kâh sesini yükseltiyor kâh alçaltıyordu:

Pencerenin ardında kumral başın görünüyor.
Uyumuyorsun yürek ağrım, uyumuyorsun vefasızım.
Gizlerim seni örtüme kimseler göremez.[12]

Sergey bu sözlerin ardından Sonetka'yı kucaklayıp bütün kafilenin gözü önünde sesli bir şekilde öptü...

Katerina Lvovna bütün bunları hem görüyor, hem görmüyordu; yürüyen bir ölü gibiydi. Onu dürtükleyip Sergey'in Sonetka ile kırıştırmasını gösteriyorlardı. Alay konusu olmuştu.

Kafileden biri tökezleyen Katerina Lvovna'yla alay etmeye çalışınca:

"Dokumayın ona," diye atıldı Fiona. "İblisler, kadın hasta, görmüyor musunuz?"

"Ayaklarını ıslatmış galiba," dedi genç bir mahkûm.

12 Y. Polonski'nin "Çağrı" şiirinden. (çn)

"Malum, kendileri tüccar soyundandır, narin yetişmiş," diye atıldı Sergey. "Kalın çorapları olsa bir şey olmazmış," diye devam etti.

Katerina Lvovna uyanırmış gibi oldu.

"Rezil yılan!" dedi dayanamayıp. "Eğlen bakalım, alçak, eğlen!"

"Hayır, tüccar hanım, hiç de eğlence diye söylemiyorum, Sonetka sağlam çorap satıyor, hani dedim, bizim tüccar hanım belki alır."

Birçok kişi güldü. Katerina Lvovna kurulmuş makine gibi yürümeye devam etti.

Hava gittikçe kötüleşiyordu. Gökyüzünü kaplayan gri bulutlardan, yere düşer düşmez eriyen ve yapış yapış çamuru daha da artıran ıslak kar taneleri düşmeye başladı. Sonunda diğer ucunu görmenin mümkün olmadığı kurşuni bir çizgi belirdi önlerinde; bu Volga'ydı. Volga'nın üzerinde sert bir rüzgâr dolaşıyor ve kabaran kocaman, karanlık dalgaları bir ileri, bir geri oynatıp duruyordu.

Islanan ve titreyip duran mahkûm kafilesi yavaşça iskeleye yaklaşıp vapuru beklemek üzere durdu.

Koyu renkli, her yeri ıslak vapur yanaştı. Muhafızlar mahkumları yerleştirmeye başladı.

"Vapurda birisi votka veriyormuş," dedi mahkûmlardan biri, üstüne lapa lapa kar düşen vapur hareketlenip dalgalarda sallanmaya başlayınca.

"Evet, nasılsa yapacak bir şey yok," diye atıldı Sergey ve Sonetka'yı eğlendirmek için yeniden Katerina Lvovna'ya takıldı:

"Tüccar hanım, eski günlerin hatırına biraz votka ısmarlasana. Cimrilik etme. Eski aşkımızı anımsa, bir tanem,

seninle nasıl gezdiğimizi, yaşam sevincim benim. Sonbahar geceleri nasıl oturduğumuzu ve seninkileri papaz ya da yardımcısını çağırmadan ebedi istirahatlarına nasıl yolladığımızı anımsa."

Katerina Lvovna soğuktan titriyordu. Islak elbisesinden bütün kemiklerine kadar işleyen soğuğun yanı sıra Katerina Lvovna'nın bedeninde başka bir şeyler daha oluyordu. Başı, ateş gibi yanıyordu; gözbebekleri irileşmiş, çakıp sönen bir ışıkla canlanmış ve oynaşıp duran dalgalara kilitlenmişti.

"Ben de içerdim biraz votka, dondum kaldım," dedi Sonetka.

"Hadi tüccar hanım, ısmarlasana," diye bulaştı Sergey.

"Ah vicdan ah!" dedi Fiona başını sallayarak.

"Yeter artık yani," diye destekledi Fiona'yı, mahkum Gorduşka.

"Ondan utanmıyorsan, başkalarından utan bari."

"Sen sus, onun bunun artığı," diye bağırdı Sergey, Fiona'ya. "Niye utanacakmışım! Ne yapmışım utanılacak! Ne biliyorsun, belki onu hiç sevmedim, hele şimdi, Sonetka'nın şu yamulmuş ayakkabısı, bu yolunmuş kedinin suratından daha sevimli geliyor. Ne diyeceksin bunlara? Gitsin şu yamuk ağızlı Gorduşka'yı sevsin ya da -at üstündeki kokartlı asker şapkalı, kepenekli askere baktı- ya da kafile başına yamansın; hem kepeneğin altında yağmurdan da ıslanmaz."

"Herkes de subay karısı der," diye vızırdadı Sonetka.

"Hem de nasıl!.. Çorap parasını da çıkarmış olurdu," diye ekledi Sergey.

Katerina Lvovna kendini savunmuyordu; dudakları kıpırdıyor ve dikkatle dalgalara bakıyordu. Sergey'in rezil

sözlerinin arasında, yükselip alçalan dalgaların uğultusu doluyordu kulaklarına. Devrilen bir dalganın üstünde ansızın Boris Timofeiç'in morarmış kafası göründü, bir sonraki dalgada küçük Fedya'nın öne eğik kafasına sarılan kocası ona baktı ve sallanmaya başladı. Katerina Lvovna bir dua anımsamaya çalışıyordu ama dudaklarından "seninle nasıl gezdiğimizi, sonbahar geceleri nasıl oturduğumuzu ve insanları bu dünyadan nasıl yolladığımızı" sözleri dökülüyordu.

Katerina Lvovna titredi. Vahşileşen bakışları bir noktaya takılıp kaldı. Elleri nereye yöneldiği belli olmadan bir iki kez boşlukta kalkıp düştü. Bir dakika sonra, gözlerini karanlık dalgalardan ayırmadan yerinde sallanmaya başladı, eğildi ve Sonetka'nın bacaklarına sarılıp onunla beraber bir hamlede vapurdan nehire atladı.

Herkes şaşkınlıktan taş kesildi.

Katerina Lvovna bir an dalganın üzerinde görünüp kayboldu, başka bir dalga da Sonetka'yı yukarı çıkardı.

"Kancayı, kancayı atın!" diye bağırdılar vapurdan.

Uzun bir ipe bağlı ağır kanca uçarcasına suya düştü. Sonetka yine kayboldu. Akıntının hızla vapurdan uzaklaştırdığı Sonetka iki saniye sonra yeniden suyun üstüne çıktı, çırpındı ama o anda Katerina Lvovna, neredeyse beline kadar suyun içinden yükselip, güçlü bir turna balığının yumuşak çamça balığının üstüne atılması gibi Sonetka'nın üstüne atıldı ve sonrasında ikisi de bir daha görünmedi.

ŞEYTAN KOVMA

BİRİNCİ BÖLÜM

Bu ayin yalnızca Moskova'da görülebilir ve ancak özel bir davetle ve himaye altında.

Birtakım şartların şansıma bir araya gelmesi sayesinde bu ayini başından sonuna kadar izleme olanağı buldum ve gördüklerimi ulusal tat arayan işin gerçek erbaplarına ve ciddi amatörlere anlatmak istedim.

Bir yanım soylulara, diğer yanım da "halka" yakın birisiyim; annem tüccar bir aileden geliyordu. Çok zengin bir evden evlenip çıkmıştı ama babama aşık olduğu için hiçbir şey almadan çıkıp gitmişti. Rahmetli babam kadınlar açısından oldukça başarılıydı, ne isterse elde etmişti. Annemi de elde etmeyi başarmıştı ama buna karşılık annemin ailesi geline, kuşkusuz giysileri, yatağı ve Tanrı'nın selameti dışında hiçbir şey vermemişlerdi. Ailenin yüzlerce yıldır bozulmadan süren hayır duası yerine aldıklarının hepsi buydu. Benim ihtiyarlar Orel'de yaşıyorlardı, yoksuldular ama gururluydular, annemin zengin ailesinden bir şey istemek şöyle dursun ilişki bile kurmuyorlardı. Ancak üniversite çağım geldiğinde annem bana:

"Lütfen, dayın İlya Fedoseyeviç'e uğra ve benden ona selam götür," dedi. "Bu bir aşağılanma değil, yaşlı akrabalara saygı göstermek gerek. O benim kardeşim aynı zamanda

dürüst biridir ve Moskova'da bir hayli ağırlığı vardır. Herkesi büyük bir konukseverlikle karşılar. Herkesin önünde durur, yiyecek dağıtırken de ikona önünde de... Genel vali de kabul eder onu başpiskopos da... Belki sana da bir faydası olur."

O dönemde Filaretov'un Katehizis'ini okumama karşın Tanrı'ya inanmıyordum ama annemi seviyordum ve bir gün şöyle düşündüm: "Yaklaşık bir yıldır Moskova'dayım, annemin söylediğini yapmadım; hadi şimdi doğruca İlya Fedoseiç dayıma gideyim ve annemin selamını götüreyim, hem bakayım bana neler öğretebilir."

Çocukluğumdan beri yaşlılara saygılı davranırım, özellikle de valilerin ve başpiskoposların tanıdıklarına.

Kalktım, üstümü başımı düzeltip İlya Fedoseiç dayıma doğru yola koyuldum.

İKİNCİ BÖLÜM

Saat akşamın altısıydı. Hava ılık, yumuşak ve gri renkteydi, kısacası çok iyiydi. Dayımın evi ünlüydü -Moskova'da en başta gelen evlerden biri- ve herkes evi biliyordu. Ancak ben hiç yakınına bile gitmemiş ve görmemiştim.

Hiç cesaretimi kırmadan gidiyordum; kabul ederse ne âlâ, etmezse kendi bilir.

Avluya girdim; kapının önünde devasa aslanları andıran simsiyah atlar duruyordu, yeleleri uzamıştı, tüyleri pahalı atlas gibi pırıl pırıldı, arabaya koşulmuşlardı.

Evin girişine gelip kendimi tanıttım, "Yeğeniyim, öğrenciyim, lütfen İlya Fedoseiç'e haber verin," dedim. Onlar da bana:

"Şimdi kendileri çıkacaklar," dediler. "Gezmeye gidiyorlar."

Oldukça sıradan ama oldukça iri bir Rus figürü göründü, gözleri aynı annemim gözleriydi ama bakışları farklıydı, hani derler ya vakur adam diye, işte öyleydi.

Kendimi tanıttım, sessizce dinleyip elini uzattı ve:

"Otur, birlikte gidelim," dedi.

Reddetmek istedim ama sözcükler dilime dolandı ve arabaya oturdum.

"Parka!" diye emretti.

Aslan atlar ileri atıldı öyle gidiyorlardı ki yalnızca arabanın arka tekerlekleri zıplıyordu, neredeyse bütün şehri dolaştık hâlâ aynı hızla gidiyorlardı.

Tek söz bile etmeden oturuyorduk, dayımın silindir şapkasının kenarını alnına iyice oturttuğunu ve yüzünde de sıkıntıdan olan bir buruşukluk olduğunu görüyordum.

Oraya buraya bakıyordu, yalnızca bir kez göz ucuyla bana baktı ve öylesine:

"Hiç hayat yok," dedi.

Ne diyeceğimi bilemediğimden sustum.

Hâlâ gidiyorduk, beni nereye götürdüğünü düşünüyordum. Sanki tutuklanmış gibiydim şimdi sorgulamaya başlayacaktı.

Bu arada her şeyi kafasında evirip çeviren dayım arabacıya durmadan emirler yağdırıyordu:

"Sağa! Sola! Yarın önünde dur!"

Restorandan sürüyle çalışanın bizi karşılamaya çıktığını ve dayımın karşısında sanki ölüme mahkümlarmış gibi dizildiklerini görüyordum. Dayım ise arabadan inmeden restoran sahibinin gelmesini emretti. Hemen koştular. Bir Fransız geldi, o da büyük bir saygıyla karşıladı, dayımda hâlâ bir hareket yoktu; bastonunun topuzunu dişlerine dokundurarak konuşmaya başladı:

"Ne kadar lüzumsuz adam var içerde?"

"Salonda otuza yakın," diye yanıtladı Fransız. "Üç oda da dolu"

"Herkes dışarı!"

"Emriniz olur."

"Şimdi saat yedi," dedi dayım saatine bakarak, "Sekizde geleceğim. Hazır olur mu?"

"Hayır," diye yanıtladı Fransız. "Sekize zor... Çoğu ısmarladı zaten... Ama dokuza doğru buyurun, bütün restoranda gereksiz bir kişi bile olmayacak."

"İyi."

"Ne hazırlayalım?"

"Kuşkusuz, Etiyopyalılar[13] gelsin."

"Başka?"

"Orkestra."

"Bir tane mi?"

"Hayır, iki daha iyi."

"Ryabıka'ya birini yollayayım mı?"

"Elbette."

"Fransız kızlar?"

"Gerek yok."

"Şarap?"

"Kesinlikle."

"Yemek?"

"Menüyü ver."

Günlük menüyü uzattılar.

Dayım baktı ama sanırım hiçbir şey anlamadı ya da anlamak istemedi, bastonuyla sayfaları çevirip:

"Hepsinden yüz kişilik," dedi.

Sonra menüyü katlayıp cebine koydu.

Fransız memnundu ama huzursuzdu.

"Ben," dedi "buradaki her şeyi yüz kişilik hazırlayamam. Menüde çok pahalı şeyler var, bütün restoranda ancak beşaltı porsiyon çıkar."

13 Burada çingeneler anlamında kullanılmıştır. (çn)

"Peki, ben nasıl bölüştüreceğim konuklarıma? Kim ne isterse her şey hazır olsun. Anladın mı?"

"Anladım."

"Yoksa birader, Ryabıka bile işe yaramaz. Gidelim."

Restorancıyı ve garsonları orada bırakıp devam ettik.

Artık kesinlikle bana göre bir yere düşmediğime emin olmuştum, vedalaşmaya çalıştım ama dayım duymadı bile. Çok kaygılıydı. Sürekli gidiyor ve birilerinin orada duruyor sonra devam ediyorduk.

"Saat dokuzda 'Yar'da!" diyordu dayım kısaca. Dayımın konuştukları da büyük bir saygıyla davranıyorlar, şapkalarını çıkarıp aynı saygıyla:

"Konuk etmeniz şereftir, Fedoseiç!" diyorlardı.

Bu minvalde ne kadar dolaştığımızı ve kaç yerde durduğumuzu anımsamıyorum ama sanırım yirmi kişiyi çağırmıştık, sonunda saat tam dokuzda restorana döndük. Bir hizmetçi ordusu bizi karşılamaya kapıya döküldü, dayımın kollarından tutup indirdiler, Fransız ise kapının girişinde elindeki peçeteyle dayımın pantolonundaki tozları almaya başladı.

"Boş mu?" diye sordu dayım.

"Yanızca bir general kaldı. Biraz gecikti, odada yemeği bitirmeyi rica etti."

"Hemen def edin."

"Kısa sürede bitirecek."

"İstemem, yeterince zaman verdim, şimdi gitsin şu otların üstünde bitirsin."

Bu iş nasıl sonuçlanırdı bilmem ama tam o sırada general iki kadınla birlikte dışarı çıktı ve arabasına oturup gitti. Onun ardından dayımın davetlileri peşi sıra gelmeye başladılar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Restoran temizlenmiş, toplanmış ve müşterilerden arındırılmıştı. Salonda yalnızca dayımı sessizce karşılayan bir dev oturuyordu, hiçbir şey söylemeden dayımın bastonunu alıp bir yerlere koydu.

Dayım bastonunu hiç tereddüt etmeden uzatmıştı sonra da bu deve cüzdanıyla çantasını da verdi.

Saçları hafif ağarmış bu dev, yanımda restorancıyla hakkında konuştukları ve benim hiç anlamadığım Ryabıka'nın kendisiydi. Sanki "çocuk eğitmenine" benziyordu ama anlaşılan burada özel bir görevle bulunuyordu. Burada, çingeneler, orkestra ve anında ortaya çıkan giysiler kadar vazgeçilmez biriydi. Ancak eğitmenin rolünü hâlâ anlamış değildim ama bu benim deneyimsizliğimden kaynaklanan bir durumdu.

Pırıl pırıl aydınlatılan restoran hazırdı: Müzik çalıyor, çingeneler dolaşıyor, büfeden bir şeyler atıştırıyorlardı. Dayım odaları, bahçeyi, holleri ve mahzeni denetledi. Her tarafa iyice göz gezdirdi, "lüzumsuz" biri olup olmadığına baktı. Eğitmen bir an olsun yanından ayrılmıyordu, artık herkesin yavaş yavaş toplandığı ana salona döndüklerinde aralarındaki o büyük fark da belli oldu; yürüyüşleri kesinlikle farklıydı, eğitmen hiç içmemiş gibi, dayım ise kesinlikle sarhoş gibi yürüyordu.

Bu kadar kısa sürede bunun nasıl olduğunu bilmiyorum ama dayımın keyfi yerindeydi, başkanlık makamına oturdu ve her şey başladı.

Kapılar kapatılmış ve herkese "Dışardan bize gelmek de, bizden dışarıya çıkmak da yasak" dendi. Bizi ayıran şey bir uçurumdu; içki ve yemek uçurumu, en önemlisi de işret uçurumu, münasebetsiz demeyeceğim ama anlatamayacağım kadar vahşi ve çılgın bir işret. Zaten anlatmam da beklenmemeli çünkü kendimi buraya kıstırılmış ve diğer dünyadan soyutlanmış hissediyor, ürküyor ve bir an önce kafayı bulmak istiyordum. Bu gece olan biteni anlatmaya zaten kalemimin gücü yetmez ama yine de iki müthiş sahneyi ve finali anımsıyorum, aslında bütün korkunçluk da buradaydı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sonradan Moskova'nın en önemli sanayici ve tüccarlarından olduğunu öğrendiğim İvan Stepanoviç diye birinin geldiğini söylediler.

Bir sessizlik oldu.

"Kimseyi içeri alma, dendi ya," diye yanıtladı dayım.

"Çok rica ediyor."

"Şimdiye kadar neredeyse oraya gitsin."

Uşak gitti ama ürkek ürkek geri geldi.

"İvan Stepanoviç, dedi ki, sizin önünüzde boynu kıldan inceymiş."

"İstemem, özürü falan geri kalsın."

Diğerleri bir ağızdan bağırmaya başladı: "Ceza ödesin."

"Hayır! Kovun gitsin, cezaya falan gerek yok. "

Uşak yeniden çekinerek geldi:

"Her türlü cezaya hazır olduğunu, söylediler. Bu yaşında sizlerden ayrı kalmak çok acı vericiymiş."

Dayım ayağa kalktı, uşağa bir göz attı ama tam o sırada uşakla ikisinin arasından olanca cüssesiyle Ryabıka yükseldi; uşağa sol eliyle fiske vurarak bir tavuk gibi yere fırlattı ve dayımı yeniden yerine oturtturdu.

Konuklar arasından İvan Stepanoviç lehine sesler duyulmaya başlandı; içeri alınmasını ve müzisyenlere verilmek üzere yüz ruble ceza ödemesini istiyorlardı.

"İhtiyar yapma, o da bizim adamımız, bu saatte nereye gidecek? Kırılır şimdi, bir de skandal çıkarmasın başımıza. Bağışlamak lazım."

Dayım söylenenleri dinledi ve:

"Madem benim dediğim olmuyor, sizinki de olmasın, ortasını bulalım; İvan Stepanoviç'i içeri almanıza izin veriyorum ama oturup davul çalacak."

Koşulu söylemeye gittiler.

"Ceza vermeyi tercih ettiğini, söylediler."

"Canı cehenneme! Davul çalmak istemiyorsa, istemesin. Nereye canı çekiyorsa oraya gitsin."

Kısa bir süre sonra İvan Stepanoviç dayanamadı ve davul çalmayı kabul ettiğini bildirdi.

"Tamam gelsin."

Gösterişli ve saygılı havasıyla içeri girdi; yüzü sert, gözleri fersiz, beli bükülmüş, topak sakalı mavimsi yeşil bir renk almıştı. Şaka yapıp selamlaşmak istedi ama durdurdular.

"Sonra, sonra, daha sonra," diye bağırdı dayım, "önce davul çal."

"Davul!" diye destekledi diğerleri de.

"Müzik! Davula uygun olsun."

Orkestra yüksek sesli bir parça çalmaya ve ağırbaşlı adam da tahta bagetleri alıp kâh uyumlu kâh uyumsuz davula vurmaya başladı.

Bağırışlar, çağırışlar, cehennemi bir gürültü vardı; herkes memnundu.

"Daha hızlı!"

İvan Stepanoviç daha hızlı çalmaya gayret ediyordu.

"Daha hızlı, hızlı, daha hızlı!"

Yaşlı adam Freiligrath'ın[14] Kara Lider'i gibi olanca gücüyle çalıyordu, sonunda amaca ulaşıldı; davuldan ince bir ses çıktı ve yırtıldı, bütün salon gülmekten yere yatıyordu. İvan Stepanoviç'e bir de deldiği davul için müzisyenlere verilmek üzere beş yüz ruble ceza ödettirdiler.

Parayı ödedi, terini silip otururken herkes onun sağlığına kadeh kaldırıyordu. Bu arada konukların arasında damadını görünce iyice şaşırdı.

Gülüşmeler ve gürültüler ben kendimi kaybedene dek devam etti. Hayal meyal çingenelerin dans ettiklerini, dayımın oturduğu yerden ayaklarıyla tempo tuttuğunu, sonra birisine diklendiğini ve aralarına Ryabıka'nın girdiğini, birisinin havaya uçtuğunu, dayımın yeniden oturduğunu, önünde masaya saplanmış iki çatal olduğunu anımsıyorum. Ryabıka'nın rolünü o zaman anlıyorum.

Moskova sabahının serinliği pencereye vurduğunda yeniden bir şeyler anımsamaya başladım ama sanki bütün bunlar aklımdan kuşkulanmam gerektiğini gösteriyordu. Sanki kavga ediliyor, sanki bir ağaç kesme yarışı yapılıyordu; gürültüler, çatırtılar, devrilen ağaçlar; el değmemiş fidanlar, ekzotik ağaçlar ve o ağaçların ardına saklanmış esmer güzellerin yüzleri. Sanki baltalar parıldıyor işleyip duruyordu,

14 Ferdinand Freiligrath (1810-1876) Alman şair. "Kara Lider" şiirinde esir düşen kabile reisi panayırda davul çalmak zorunda bırakılır, öfkesinden vura vura davulu parçalar. (çn)

dayım da kesiyor, yaşlı İvan Stepanoviç de. Tam bir ortaçağ manzarası.

Şarap mahzeninde saklanan çingeneleri "esir aldılar", niyeyse çingeneler kendilerini savunmuyorlardı. Şaka mı ciddi mi ayırt etmek olanaksızdı; tabaklar, sandalyeler, taşlar havada uçuşuyordu. Çoğunluk hâlâ ağaç kesiyordu, herkesten daha canla başla İvan Stepanoviç ve dayım çalışıyordu.

Sonunda kale teslim alındı; çingeneler yakalandı, sarılıp öpüşüldü, "zayiat" karşılığı esirlerin cebine yüzer rublelik sıkıştırdılar ve iş bitti.

Evet, her şey anında son buldu, bitti. Kimse işe karışmamıştı, herkes memnundu. Sanki bu yapılanlar olmasa "hiç hayat yoktu" o yüzden şimdi herkes memnundu.

Herkes herkesten memnundu, herkes mutluydu. Sanki öğretmen "hadi sınıflara" demiş gibi Walburg[15] gecesi gelip geçmiş ve "hayat" yeniden başlamıştı.

Millet dağılmamış, vedalaşmamıştı sanki öylece ortadan kaybolmuştu; ne orkestra vardı ne de çingeneler. Restoran yağmalanmış gibiydi; ne yırtılmadık perde, ne kırılmadık ayna kalmıştı, tavandaki kocaman avize bile paramparça edilmiş bütün salona dağılmıştı; küçük parçaları, yorgunluktan pestilleri çıkmış uşakların ayaklarının altında parıldıyordu. Dayım divanın ortasına oturmuş kvas içiyordu, birden bir şey anımsadı ve ayaklarını yere vurmaya başladı. Hemen yanında her şeye yetişen Ryabıka duruyordu.

Hesabı getirdiler, küçük bir kağıt: "Her şey dahil."

Ryabıka hesabı dikkatle inceledi ve bin beş yüz ruble indirim istedi. Pek tartışmadan yeniden topladılar: on yedi

15 Alman pagan inanışına göre 1 Mayıs gecesi cadılar toplanır eğlenirlerdi. (çn)

bin. Yeniden gözden geçiren Ryabıka hesabın düzgün olduğunu söyledi. Dayım tek sözcükle "Öde" dedi, şapkasını alıp başıyla takip etmemi istedi.

Onun hiçbir şeyi unutmadığını şaşkınlıkla görüyor ve ondan saklanmamın olanaksız olduğunu hissediyordum. Bana korkunç görünüyordu, onunla baş başa nasıl kalacağımı hayal bile edemiyordum. İki laf bile etmeden beni yanına aldı, geri kalmamam için de çekiştirmeye başladı. Başıma ne gelecekti?

Artık iyice ayılmıştım. Bu korkunç vahşi canavarın, olağanüstü ve inanılmaz fantezilerinden korkuyordum. Bu arada dışarı çıkmıştık, önümüzde büyük bir uşak kalabalığı duruyordu. Dayım, "Beşer" dedi, Ryabıka da her birine beş ruble verdi. Sonra bize bir şekilde hizmet eden bahçıvanlara, bekçilere, polise ve jandarmalara ödeme yapıldı. Herkes memnun kaldı. Epeyce de yüklü bir rakam tuttu ve daha önümüzde arabacılar bekliyordu. Hepsi bizi, İlya Fedoseiç babalarını, "bir hizmetleri dokunur muydu" diye bekliyorlardı.

Kaç kişi oldukları öğrenildi, kişi başına üç ruble de onlara dağıtıldıktan sonra arabaya oturduk ve Ryabıka dayıma cüzdanını uzattı.

İlya Fedoseiç içinden bir yüzlük çıkarıp Ryabıka'ya uzattı.

Ryabıka banknotu elinde şöyle bir çevirip kaba bir şekilde:

"Az!" dedi.

Dayım iki yirmi beşlik daha ekledi.

"Bu da yetmez. Tek skandal bile çıkmadı, bildiğiniz gibi."

Dayım bir yirmi beşlik daha ekledi. Bunun üzerine eğitmen dayıma bastonunu uzatıp eğilerek selam verdi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Baş başa, göz göze kaldık ve Moskova'ya doğru yola çıktık ardımızdan da yeri göğü kaplayan teker gıcırtılarıyla arabacılar koşturuyordu. Ne istediklerini anlamıyordum ama dayım biliyordu. Rezalet bir şeydi; biraz daha fazla bahşiş koparmak istiyor ve İlya Fedoseiç'i onurlandırmak için yaptıkları aslında onun onuruna bir parça daha leke sürmekten başka bir şey değildi.

Ocaklardan yükselen dumanların ve ibadete çağıran kubbelerin eşliğinde bu güzel sabah aydınlığına bürünmüş Moskova artık burnumuzun dibindeydi.

Sağda ve solda dükkanlar sıralanmıştı. Dayım en sondakine gidip eşiğin yanında duran ıhlamur fıçıya baktı.

"Bal mı?"

"Bal."

"Fıçısı ne kadar?"

"Azar azar üç paraya satıyoruz."

"Toptan sat; söyle ne kadar!"

Anımsamıyorum ama sanırım yetmiş ya da seksen ruble dedi.

Dayım paraları adama fırlattı, o arada bizim kortej de yaklaşmıştı.

"Beni seviyor musunuz, şehrin delikanlı arabacıları?"

"Ne demek, her zaman minnettarız."

"Bağlısınız da?"

"Hem de çok."

"O zaman sökün tekerleri."

Öylece kaldılar.

"Çabuk çabuk!" diye emir yağdırıyordu dayım. Yirmiye yakın arabacı hemen yerlerinden fırlayıp, anahtarı alıp vidaları gevşetmeye başladı.

"Aferin, şimdi oralara bal sürün."

"Etme, babacım!"

"Sür!"

"Ağzımıza sürsek, daha iyi değil mi?"

"Sür!"

Daha fazla ısrar etmeyen dayım arabaya bindi ve yola koyulduk, tekerleklerini söken arabacıların hepsi geride kaldı, balları tekerlere sürdüklerini pek sanmam, ya evlerine götürmüşlerdir ya da geri satmışlardır. Ne olursa olsun peşimizi bırakmışlardı, biz de doğruca hamama gittik. Orada artık hayatın sonu diye düşünüyordum, hiçbir hayat belirtisi göstermeden merme rin üstünde otururken. Dayım yere uzanmış daha doğrusu vahim bir halde dört ayak üstünde duruyordu. O kocaman semiz bedenini yalnızca el ve ayak parmak uçları taşıyordu. Bu ince dayanakların üstündeki kırmızı vücudu, buz gibi yağmur yemişçesine titriyor, içindeki ağrıyı söküp atmaya çalışarak ayılar gibi böğürüyordu. Bu iş yarım saat kadar sürdü, bir pelte gibi titreyip duruyordu sonunda ayağa fırladı, kvas istedi sonra da giyinip Kuznetski'deki "Fransıza" gittik.

Burada ikimizin de saçlarını hafifçe kestiler, kıvırıp taradılar. Sonra yayan olarak şehre, dükkana döndük.

Benimle ne konuşuyor ne de gönderiyordu. Yalnızca bir kez:

"Bekle." dedi, "her şey birden olmaz; şimdi anlamadıklarını yıllar geçtikçe anlarsın."

Dükkanda dua etti, her şeye patron gözüyle bir bir baktı ve yazıhanede durdu. Dayıma dışardan bakıldığında her şey

normal gibiydi ama daha içinden atması gereken pislikler vardı. Bunu gördükten sonra artık korkmayı bıraktım. Bundan sonra ne yapacağını görmek istiyordum; perhiz mi yoksa hayırlı bir şeyler mi?

Saat ona doğru huysuzlanmaya başladı, üçümüz birlikte çay içmeye gitmek için komşusunu bekliyor, etrafa bakınıp duruyordu. Üç kişi olunca koskocaman beş kapik daha ucuz oluyordu. Komşusu gelmedi; aniden ölmüş.

Dayım haç çıkarıp:

"Hepimiz öleceğiz," dedi.

Kırk yıldır birlikte Novotroitsk'e gidip çay içmelerine karşın adamın ölümü onu fazla etkilemedi.

Diğer yandaki komşuyu çağırdık, bir sürü yere girdik çıktık, bir sürü şey atıştırdık ama ağzımıza içki sürmedik. Bütün gün dayımın yanında durdum, onun gittiği yere gittim, akşam üzeri Kutsal Meryem ikonasına gitmek üzere araba çağırmamı söyledi.

Orada da aynı "Yar"da karşılandığı gibi saygıyla karşıladılar.

"Meryem Ana'nın önüne serilmek ve günahlarıma ağlamak istiyorum. Bu da benim, yeğenim, kız kardeşimin oğlu."

"Buyurun," diyor rahibeler, "buyurun Meryem Ana sizin günahlarınızı kabul etmeyecek de kiminkini edecek. Hep onun manastırının hamisi oldunuz. Yalnız şimdi içerde ayin var. Merhumun ardından."

"Bitirsinler, ben yalnız ibadeti seviyorum, ortalığı biraz karartsınlar."

İçeriyi kararttılar, bir ya da iki kandilin ve tam ikonanın karşısındaki yeşil camlı kandilin dışında her şeyi söndürdüler.

Dayım serilmek ne kelime dizlerinin üstüne yığıldı, alnını çarpacak şekilde yere kapaklandı, hıçkırdı ve ölmüş gibi kala kaldı.

Ben ve iki rahibe kapının ardında duruyorduk. Sessizlik epeyce sürdü. Dayım ne ses çıkarıyor, ne kımıldıyor öylece yatıyordu. Uyuduğunu sandım, hatta rahibeye de söyledim. Ancak deneyimli rahibe başını sallayıp, ince bir mum yaktı, elinde tutarak yavaş ve sessiz adımlarla günah çıkarana doğru yöneldi. Ayaklarının ucuna basarak geri geldi, hiddetle fısıldadı:

"Fayda ediyor, dönüyor."

"Nasıl fark ediyorsunuz?"

Eğildi, benim de öyle yapmamı işaret etti ve:

"Alevin arasından doğruca ayaklarının oraya bak."

"Görüyorum."

"Bakın nasıl mücadele ediyor!"

Bakıyorum ve gerçekten de bir hareket fark ediyorum; dayım dua eder pozisyonda saygıyla uzanıyordu, ayaklarında sanki iki kedi kavga ediyordu, kâh biri kâh diğeri üstün geliyor, kâh sıçrıyor kâh zıplıyorlardı.

"Anacığım, bu kediler de nereden çıktı?"

"Size kedi gibi görünüyorlar, onlar kedi değil arzular; görüyor musunuz, ruhu göğe yükselmeye çalışıyor ama ayakları onu hâlâ cehennemde tutmaya çalışıyor."

Gerçekten de dayım ayaklarıyla dünkü gibi halay çekiyor gibiydi ama ruhen göğe yükseliyor muydu bilmem.

Sanki bana yanıt verir gibi birden derin bir soluk alıp bağırmaya başladı:

"Yükselemiyorum, bağışlamadığın için, yükselemiyorum! Kutsal olan sensin, bizler lanetli şeytanlarız!"

Ağlamaya başladı.

Öyle ağlıyordu ki biz üçümüz de onunla birlikte gözyaşı dökmeye başladık; Tanrım, merhamet et, kurtar onu.

Yanımıza gelip durduğunu bile fark etmemiştik. Huzur dolu bir sesle:

"Gidelim, baş ederiz," dedi.

Rahibeler sordu:

"Işığı görmeye nail oldunuz mu?"

"Hayır," dedi. "Işık nail olmadı ama aha şöyle bir şey vardı."

Yumruğunu sıkıp çocukların alnına kaldırdığı gibi kaldırdı.

"Kalkmış mıydı?"

"Evet."

Rahibeler haç çıkarmaya başladılar, dayım açıklarken ben de onlara katıldım.

"Şimdi ben, bağışlandım! En yukarıdan, kubbenin altından, sağ eliyle saçlarımdan kaldırıp ayaklarımın üstüne koydu."

Aforoz edilmemişti ve mutluydu; bu mucizenin göründüğü manastıra büyük bir bağış yaptı, "hayatı" yeniden hissetti, anneme hakkı olan drahomasını verdi, beni de hak yoluna sokmuş oldu.

O günden bu yana halkın bu eğlencesini, hem düşüşlerde hem ayaklanmalarda gördüm. Bu işe de şeytan kovma deniyordu, "cehennem zebanisinin geri yollanması". Buna ancak Moskova'da şahit olabilirsiniz o da sizden büyüklerin himayesi sayesinde ve çok şanslıysanız mümkün.

Mtsenskli Lady Macbeth
Nikolay Leskov

"Leskov, kökleri en derin biçimde... halkın içinde olan, bütün yabancı etkilerden uzak kalan yazardır."
Maksim Gorki

"Leskov, ekonomik ilerlemenin yetersizliğine işaret eden ilk yazardır... Dostoyevski'nin bu kadar çok okunması gariptir... Buna karşılık, Leskov'un okunmamasını bir türlü anlayamıyorum. Leskov, hakikate sadık bir yazar."
Tolstoy

"Bu hikâyeler, gerçeküstü, sürükleyici, yabani ve komik."
Margeret Atwood

"Leskov olmadan Bulgakov olmazdı, Çehov da, Dahası Garcia Marquez de, Julio Cortazar da olmazdı. Leskov kelimenin tam anlamıyla bir hikâye anlatıcısı: O dünyayı resmediyor, yaratıyor. Tüm ihtişamı, dehşeti ve büyüsüyle..."
Alberto Manguel

"Fabl kadar güçlü, hayat gibi çılgın hikâyeler."
Alice Munro

Batı ve Rus edebiyatının en belirgin isimlerinden Nikolay Leskov ikinci kez Dedalus'ta. Herhangi bir türe, tanıma ilgi duymayan özgün kurmaca yapısıyla Leskov yine özgün.
Hikâye devam ediyor!

ISBN 978-605-9203-36-4
9 786059 203364
dedalus
Dedalus 120
Öykü 43
www.dedaluskitap.com

